

فصل اول: نگرش اسلام و غرب نسبت به زن

مقدمه:

این نوشته برگزیده ای از کتاب نکته های ناب که بیانات رهبر معظم انقلاب در جمع دانشگاهیان و دانشجویان در موضوع نگرش اسلام و غرب به مساله خانواده و زن می باشد. در این نوشتار به صورت جدا در شماره های مختلف یک موضوع مطرح شده و بیانات معظم له و ضوابط مربوطه حول آن موضوع گردآوری شده است. امید است مورد استفاده دانش پژوهان و معرفت جویان واقع گردد. م.بیدی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

نگرش اسلام و غرب نسبت به زن

۱. دیدگاه اسلام و غرب نسبت به زن

دنیای استکباری سرشار از جاهلیت، در اشتباه است که خیال می کند ارزش و اعتبار زن به این است که خود را در چشم مردان آرایش کند تا چشم های هرزه به او نگاه کنند و از او تمتع گیرند و او را تحسین نمایند.

بساط آن چیزی که امروز به عنوان «آزادی زن» در دنیا و از سوی فرهنگ منحط غربی پهن شده است، برپایه این است که زن را در معرض دید مرد قرار دهند تا از او تمتعات جنسی ببرند. مردان از آن ها لذت ببرند و زن ها وسیله التذاذ مردان شوند. این، آزادی زن است؟ کسانی که در دنیای جاهل و غافل و گمراه تمدن غربی ادعا می کنند طرفدار حقوق بشرند، در حقیقت ستمگران به زن هستند.

زن را به چشم يك انسان والا نگاه کنید، تا معلوم شود که تکامل و حق او و آزادی او چیست. زن را به عنوان موجودی که می تواند مایه ای برای صلاح جامعه با پرورش انسان های والا شود نگاه کنید، تا معلوم شود که حق زن چیست و آزادی او چگونه است.

زن را به چشم آن عنصر اصلی تشکیل خانواده در نظر بگیرید؛ که خانواده اگرچه از مرد و زن تشکیل می شود و هر دو در تشکیل خانواده و موجودیت آن مؤثرند، اما آسایش فضای خانواده، آرامش و سکونتی که در فضای خانه است، به برکت زن و طبیعت زنانه است. با این چشم به زن نگاه کنند تا معلوم شود که او چگونه کمال پیدامی کند و حقوقش در چیست.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

از روزی که اروپایی‌ها، صنایع جدید را به وجود آوردند- در اوایل قرن نوزدهم که سرمایه‌داران غربی کارخانه‌های بزرگ را اختراع کرده بودند- و احتیاج به نیروی کار ارزان و بی‌توقع و کم‌دردرسر داشتند، زمزمه «آزادی زن» را بلند کردند؛ برای این که زن را از داخل خانواده‌ها به درون کارخانه‌ها بکشانند؛ به عنوان يك کارگر ارزان از او استفاده کنند، جیب‌های خودشان را پرکنند و زن را از کرامت و منزلت خود بیندازند.

امروز آنچه که به عنوان «آزادی زن» در غرب مطرح است، دنباله همان داستان و همان ماجراست. لذا ظلمی که در فرهنگ غربی به زن شده است و برداشت غلطی که از زن در آثار فرهنگ و ادبیات غرب وجود دارد، در تمام دوران تاریخ بی سابقه است. در گذشته هم در همه جا به زن ظلم شده است، اما این ظلم عمومی و فراگیر و همه‌جانبه، مخصوص دوران اخیر و ناشی از تمدن غرب است.

زن را به عنوان وسیله التذاذ مردان معرفی کردند و اسمش را «آزادی زن» گذاشتند! درحالی که به واقع آزادی مردان هرزه برای تمتع از زن و نه آزادی زن بود. نه فقط در عرصه کار و فعالیت صنعتی و امثال آن، بلکه در عرصه هنر و ادبیات هم به زن ظلم کردند.

شما امروز، در داستان‌ها، در رمان‌ها، در نقاشی‌ها، در انواع کارهای هنری نگاه کنید، ببینید با چه دیدی به زن نگرسته می‌شود؟ آیا جنبه‌های مثبت و ارزش‌های الایی که در زن هست، مورد توجه قرار می‌گیرد؟ آیا آن عواطف رقیق، آن مهربانی و خوی مهرآمیزی که خدای متعال در زن به ودیعه گذاشته است- خوی مادری، روحیه نگهداری از فرزند و تربیت فرزند- مورد توجه است یا جنبه‌های شهوانی و به تعبیر آن‌ها عشقی؟ (که این تعبیر غلط و نادرستی است. این شهوت است نه عشق!) زن را این‌گونه خواستند پرورش و عادت دهند: به عنوان يك موجود مصرف‌کننده. مصرف‌کننده دست و دل باز و کارگر کم‌توقع و کم‌طلب و ارزان.

اسلام این‌ها را برای زن ارزش نمی‌داند. اسلام با کارکردن زن موافق است.

نه فقط موافق است، بلکه کار را تا آن‌جا که مزاحم با شغل اساسی و مهم‌ترین شغل او، یعنی تربیت فرزند و حفظ خانواده نباشد، شاید لازم هم می‌داند. يك کشور که نمی‌تواند از نیروی کار زنان در عرصه‌های مختلف بی‌نیاز باشد! اما این کار نباید با کرامت و ارزش معنوی و انسانی زن منافات داشته باشد. نباید زن را تذلیل کنند و او را وادار به تواضع و خضوع نمایند.

تکبر از همه انسان‌ها مذموم است، مگر از زنان در مقابل مردان نامحرم! زن باید در مقابل مرد نامحرم متکبر باشد. «فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ»^۱ در حرف زدن مقابل مرد نباید حالت خضوع داشته باشد. این، برای حفظ کرامت زن است.

اسلام این را می‌خواهد و این الگوی زن مسلمان است.

^۱ (۱). سوره احزاب: آیه ۳۳.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

۲. الگوی زن غربی، برخاسته از الگوی زن رومی

الگوی غربی امروز اروپایی، برخاسته و زاینده از الگوی باستانی رومی و یونانی آنهاست. آن روز هم این طور بود که زن وسیله‌ای برای تکلیف و التذاذ مرد بود و همه چیز تحت الشعاع این بود، امروز هم این را می‌خواهند؛ حرف اصلی غربیها این است.^۲

۳. اهانت غرب به زنان در قالب تکریم

وقتی به تاریخ اروپا نگاه کنیم، در کتابهای تاریخ و نیز کتابهای هنری و فرهنگی و رمانهایی که وضع مغرب زمین را نشان می‌دهد، هر چه به عقب بر می‌گردیم این مسأله کاملاً برجسته است و برخورد با زن یک برخوردی است که اسلام آن را رد می‌کند. یعنی در اروپا و غرب جنس مرد اجازه پیدا می‌کند به هر شکلی از جنس زن التذاذ ببرد و این در فرهنگ روم قدیم به اشکال مختلف وجود داشته. حالا یک وقت هست که یک زن، زن اشرافی است، این نسبت و این رابطه با او در یک سطح است. اما یک وقت، یک زن، زن رعیت و یک فقیر و بی سواد است اینجا برخورد با او متناسب با حال او است.

البته بدیهی است که این گونه سوءاستفاده از زن، گاهی با یک نوع تملق گفتن نسبت به زن هم هست، اما این تملق گفتن به هیچ وجه به معنای احترام و تکریم واقعی نیست، بلکه این یک اهانت واقعی است که مثالهای روشن و واضحی دارد، لکن نمی‌خواهم وارد آن مثالها شوم؛ زیرا ممکن است از تأدب خارج بشود، اگر چه از واقعیات است. من خواهش می‌کنم خانمها به این قضیه فکر کنند و آن مثالهای روشن و واضح را پیدا کرده آنها را به زنان تفهیم کنند. اگر دیده می‌شود در جامعه غربی نسبت به زن به نحوی از انحاء بعضی از تکریمها می‌شود و ستاره‌های سینما و هنرپیشه‌ها و زهای زیبا در مسابقات زیبایی را مثلاً احترام می‌کنند، این از آن نوع تکریم در مقام اهانت و اهانت به شکل تکریم است.^۳

۴. زمره «آزادی زن» در فرهنگ غرب از کجا شروع شد؟!

از روزی که اروپاییها، صنایع جدید را به وجود آوردند- در اوایل قرن نوزدهم که سرمایه داران غربی کارخانه‌های بزرگ را اختراع کرده بودند- و احتیاج به نیروی کار ارزان و بی توقع و کم دردمس داشتند، زمره «آزادی زن» را بلند کردند؛ برای این که زن را از داخل خانواده‌ها به درون کارخانه‌ها بکشاند؛ به عنوان یک کارگزار ارزان از او استفاده کنند، جیبهای خودشان را پرکنند و زن را از کرامت و منزلت خود بیندازند. امروز آنچه که به عنوان «آزادی زن» در غرب مطرح است، دنباله همان داستان و همان ماجراست. لذا ظلمی که در فرهنگ غربی به زن شده است و برداشت غلطی که از زن در آثار فرهنگ و ادبیات غرب وجود دارد، در تمام دوران تاریخ بی سابقه است.^۴

^۲ (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با پرستاران و اقشار مختلف مردم، ۲۲ / ۸ / ۷۰، (آئینه زن، ص ۳۱ - ۳۰).

^۳ (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار اعضای شورای مرکزی جمعیت زنان، ۱۵ / ۲ / ۷۱.

^۴ (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار جمع کثیری از بانوان کشور، ۲۵ / ۹ / ۷۱، (آئینه زن، ص ۲۸۴).

آنچه در غرب با عنوان شعار وجود دارد، در درجه اول آزادی زن است.

آزادی، معنای وسیعی را شامل می‌شود؛ هم شامل آزادی از اسارت است، هم شامل آزادی از اخلاق است - چون اخلاق هم يك قيد و بند است - هم آزادی از نفوذ مبنی بر سوء استفاده کارفرمایی است که زن را با مزد کمتری به کارگاه می‌کشد و هم شامل آزادی از قوانینی است که زن را در مقابل شوهر، متعهد می‌کند. آزادی، به همه این معانی می‌تواند باشد. کما این که در همین شعارهایی که نسبت به زن وجود دارد، طیف وسیعی از این مطالبات و درخواستها هست، که بعضی با یکدیگر به کلی متناقضند. این آزادی معنایش چیست؟

متأسفانه در دنیای غرب، بیشتر متفاهم از این آزادی، آزادی به معنای نادرست و مضر آن است - یعنی آزادی از قيد و بندهای خانوادگی، آزادی از نفوذ مطلق مرد، آزادی از حتی قيد ازدواج و تشکیل خانواده و پرورش فرزندان در آن جایی که هدف شهوانی زودگذری در مقابل قرار گیرد - نه آزادی به معنای صحیح آن. لذا شما می‌بینید جزو حرفه‌هایی که در دنیای غرب زده می‌شود، مسأله آزادی سقط جنین است، که این نکته بسیار مهمی است و با این که ظاهر ساده و کوچکی دارد، اما باطن بسیار خطرناک و سهمگینی در این سخن مضمّر و مندرج است.

این، وسیله و شعار و مطالبه ای است که در غرب غالباً مطرح می‌شود؛ لذا می‌گویند نهضت آزادی زنان. در نظام صحیح، در يك مطالبه و مبارزه صحیح، هدف نمی‌تواند این معنای وسیعی باشد که يك بخش آن قطعاً مضر است؛ اگر چه ممکن است بخشهای مفیدی هم در آن باشد. باید به دنبال شعارهایی بهتر، مناسبتر، صحیح‌تر و گره‌گشا تر گشت.^۵

بساط آن چیزی که امروز به عنوان «آزادی زن» در دنیا و از سوی فرهنگ منحط غربی پهن شده است، برپایه این است که زن را در معرض دید مرد قرار دهند تا از او تمتعات جنسی ببرند. مردان از آنها لذت ببرند و زنها وسیله التذاذ مردان شوند. این، آزادی زن است؟ کسانی که در دنیای جاهل و غافل و گمراه تمدن غربی ادعا می‌کنند طرفدار حقوق بشرند، در حقیقت ستمگران به زن هستند.^۶

۶. در الگوی فرهنگ غرب، زن وسیله التذاذ مرد است

در الگوی اروپایی زن، مسأله این نیست که آنها می‌خواهند زن عالم باشد، اما اسلام نمی‌خواهد زن عالم باشد؛ آنها می‌خواهند زن در مناصب اجتماعی و صحنه اجتماعی باشد، ولی اسلام نمی‌خواهد؛ قضیه این نیست. اسلام زنان عالمه بزرگی پرورش داده است. اگر امروز هم در جامعه ما مشاهده کنید، می‌بینید که متخصصان زن، دانشمندان زن، پزشکان زن، محققان زن و

^۵ (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم بزرگداشت مقام زن در ورزشگاه آزادی، ۳۰/۷/۷۶، (آئینه زن، ص ۲۸۱).

^۶ (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با جمع کثیری از بانوان کشور، ۲۵/۹/۷۱، (آئینه زن، ص ۲۸۲).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان موضوع: زن و خانواده (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

هنرمندان بزرگ زن کم نیستند؛ انسانهای ارزش آفرین و صاحب فکر و مکتب در بین آنها هست. در صحنه سیاسی و در قوای مجریه و مقننه هم همین طور است. در همه بخشهای کشور، حضور زنان، حضور فعالی است. بین ما و آنها، بین تفکر و ارزشگذاری اسلامی و غربی، بحث بر سر اینها نیست؛ بحث بر سر چیز دیگری است.

الگوی غربی امروز اروپایی، برخاسته و زاینده از الگوی باستانی رومی و یونانی آنهاست. آن روز هم این طور بود که زن وسیله بی برای تکلیف و التذاذ مرد بود و همه چیز تحت الشعاع این بود، امروز هم این را می خواهند؛ حرف اصلی غربیها این است.^۷

۷. ارتباط آزاد زن و مرد در غرب، بزرگترین ضربه برای زن

یک چیزی در غرب هست که این چشمها را پر می کند و آن این که در جامعه، زن و مرد از لحاظ رفتارهای اجتماعی، با هم تفاوتی ندارند؛ یعنی همچنانکه در یک جلسه مردی وارد می شود، سلام علیکم و احوالپرسی می کند و جزو جمعیت می شود! زن هم با همان راحتی وارد می شود و جزو جمعیت می شود. یعنی هیچ گونه تبعیضی در رفتارها از این جهت، بین زن و مرد وجود ندارد. توجه کردید! این، چشم همه را می گیرد. انسان می بیند یک وضع خوبی است؛ همه هم از این وضع خوششان می آید. یعنی حتی آن کسانی که به دلایل منطقی با این مخالفند، می بینند چیز بدی نیست! در یک مجموعه، مثل دو بیگانه به هم نگاه نمی کنند، مثل خواهر و برادر که در خانه وارد می شوند با هم سلام و علیک دارند و زندگی می کنند! زن و مرد در غرب، این گونه با هم برخورد می کنند. این، یک نقطه مثبت، ولی سطحی و ظاهری است؛ در کنار این، نقاط منفی فراوانی وجود دارد...^۸ کسی که قطعاً به او ظلم می شود، زن است؛ زیرا مردی که همسر این زن است، با زنهای متعدد دیگری ارتباطات عاطفی و جنسی دارد. ارتباطات کاملاً خودمآبی و صمیمی دارد که کم تر از آن را با عیال خودش ندارد! این برای زن بزرگترین ضربه است.^۹

۸. یکی از نشانه های مرد سالاری غربیها، مسئله «آزادی زن» است!

یکی از نشانه های مردسالاری غربیها همین است که زن را برای مرد

می خواهند؛ لذا می گویند زن آرایش کند، تا مرد التذاذ ببرد! این مردسالاری است، این آزادی زن نیست؛ این در حقیقت آزادی مرد است. می خواهند مرد آزاد باشد، حتی برای التذاذ بصری؛ لذا زن را به کشف حجاب و آرایش و تبرج در مقابل مرد تشویق می کنند! البته این خودخواهی را بسیاری از مردان در جوامعی که از دین خدا بهره مند نبودند، از دورانهای قدیم هم داشتند،

^۷ (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با جمع کثیری از پرستاران، به مناسبت میلاد حضرت زینب کبری علیها السلام و روز پرستار، ۲۲ / ۸ / ۷۰.

^۸ (۲). به ضمیمه پایان کتاب مراجعه کنید.

^۹ (۳). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با زنان نماینده مجلس، ۳۰ / ۴ / ۷۶ (آئینه زن، ص ۳۲۱).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

امروز هم دارند؛ غریبها هم مظهر اعلای این بودند. پس، این مسأله که زن به سمت معرفت، علم، مطالعه، آگاهی، کسب معلومات و معارف حرکت کند، باید در میان خود بانوان خیلی جدی گرفته شود و به آن اهمیت بدهند.^{۱۰}

۹. این هم یکی دیگر از نشانه‌های مردسالاری در غرب

امروز هم وقتی زنی با مردی ازدواج می‌کند و به خانه شوهر می‌رود، حتی نام خانوادگی او عوض می‌شود و نام خانوادگی مرد را بر خود می‌گذارد. زن تا وقتی نام خانوادگی خود را دارد که شوهر نکرده است؛ وقتی شوهر کرد، نام خانوادگی زن به نام خانوادگی مرد تبدیل می‌شود. این رسم غریبهاست؛ در کشور ما این طور نبوده، هنوز هم نیست. زن هویت خانوادگی خودش را با خودش حفظ می‌کند؛ ولو بعد از ازدواج. آن، نشانه همان فرهنگ قدیمی غربی است که مرد سرور زن است.^{۱۱}

۱۰. نگاه غرب به زن به عنوان موجود درجه دوم!

غریبها در زمینه شناخت طبیعت زن و چگونگی برخورد با جنس زن، دچار افراط و تفریط بوده اند. اساساً نگرش غربی نسبت به زن، یک نگرش مبنی بر عدم برابری و عدم تعادل است. شما به شعارهایی که در غرب داده می‌شود، نگاه نکنید؛ این شعارها پوچ است و حاکی از واقعیت نیست. فرهنگ غربی را از این شعارها نمی‌شود فهمید. فرهنگ غربی را باید در ادبیات غربی جستجو کرد.

کسانی که با ادبیات اروپایی، با شعر اروپایی، با رمان و داستان و نمایشنامه‌های اروپایی آشنا هستند، می‌دانند که در چشم فرهنگ اروپایی، از دوران قرون وسطی و بعد از آن تا اواسط قرن فعلی، زن موجود درجه دوم بوده است! هر چه بر خلاف این ادعا کنند، خلاف می‌گویند. شما به نمایشنامه‌های معروف شکسپیر انگلیسی نگاه کنید، ببینید با چه نفسی و با چه زبانی و با چه دیدی در این نمایشنامه‌ها و سایر ادبیات غربی به زن نگاه می‌شود! مرد در ادبیات غربی، سرور و ارباب زن و اختیاردار اوست، که بعضی از نمونه‌های این فرهنگ و آثار آن، امروز هم باقی است.^{۱۲}

۱۱. تا ۷۰-۶۰ سال قبل، زن در دنیای غرب هیچ حقی نداشت

دنیای غرب زن را به ابتدال کشاند. تا ۶۰-۷۰ سال قبل از این، در تمام اروپا و کشورهای غربی زن فقط در سیطره مرد (یا مرد خود یا یک مرد دیگر یا صاحب کارخانه و صاحب مزرعه) می‌توانست باشد و هیچ حقی از حقوق اصلی یک انسان در جامعه متمدن را نداشت، حق رای نداشت، حق مالکیت نداشت و حق معامله نداشت. بعدها هم که زن را به میدان کار و زندگی و فعالیت اجتماعی کشاندند، در همان حال تمام وسایل را برای لغزش او در متن جامعه فراهم کردند. زن را رها کردند و

^{۱۰} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در اجتماع خواهران در ورزشگاه آزادی به مناسبت جشن میلاد کوثر، ۳۰/۷/۷۶، (آئینه زن، ص ۳۲۳).

^{۱۱} (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در اجتماع خواهران در ورزشگاه آزادی به مناسبت جشن میلاد کوثر، ۳۰/۷/۷۶، (آئینه زن، ص ۳۳۰).

^{۱۲} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در اجتماع خواهران در ورزشگاه آزادی به مناسبت جشن میلاد کوثر، ۳۰/۷/۷۶، (آئینه زن، ص ۳۱۵).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

بی پناه گذاشتند. سرمایه‌داران بزرگ، سیاستمداران خبیث و پلید، گردانندگان دستگاههای مخفی برای کارهای سیاسی و اقتصادی فکر کردند اگر زن را به ابتدال بکشانند بهتر می‌توانند استفاده کنند.^{۱۳}

۱۲. زن در غرب حق مالکیت نداشت!

البته از اواخر قرن نوزدهم میلادی، حرکتهایی به نام آزادی زنان شروع شده است. بانوان گرامی؛ بخصوص زنان جوان که می‌خواهند در این زمینه‌ها بیندیشند، درست توجه کنند. نکته مهم این است که حتی وقتی در اروپا برای زن حق مالکیت معین شد- طبق بررسی موشکافانه جامعه شناسان خود اروپا- به خاطر این بود که کارخانه‌ها که تازه بساط فناوری مدرن و صنعت در غرب را گسترده بودند، احتیاج به کارگر داشتند؛ اما کارگر کم بود و احتیاج به کارگر زیاد احساس می‌شد. لذا برای این که زنان را به کارخانجات بکشانند و از نیروی کارشان استفاده کنند- که البته مزد کمتری هم همیشه به زنان می‌دادند- اعلان شد که زن دارای حق مالکیت است!^{۱۴}

۱۳. زنان غربی حق گرفتن مدرک تحصیلی نداشتند!

در همین کشورهای غربی، تا چند سال قبل از این- نه خیلی زیاد- زنانی که در مراکز آموزش عالی تحصیل می‌کردند، حق نداشتند مدرک کتبی تحصیلات عالی خودشان را بگیرند! در همین اواخر، در بعضی از کشورهای غربی- از جمله در انگلستان- یکی از مجلات یکی از کشورهای غربی- که نمی‌خواهم از آن کشور و از آن مجله اسم بیاورم- پیرزنی را معرفی کرده بود که در سال ۱۹۱۷- یعنی تقریباً هفتاد سال قبل- در حدّ دکترا تحصیلات عالی کرده است؛ لیکن به او مدرک تحصیلی نداده‌اند! بعد سؤال می‌کند، چرا مدرک تحصیلی نداده‌اند؟

می‌گوید: چون تا سال ۱۹۴۷ در انگلستان، به زنانی که تحصیل می‌کردند، مدرک تحصیلی نمی‌دادند و می‌گفتند که زن نباید مدرک تحصیلی بگیرد! اینها امروز آمده‌اند و در مقابل جمهوری اسلامی، مدّعی حقوق زن شده‌اند! در همان سالهایی که چنین حقارتهایی در فرهنگ غربی مشاهده می‌شد، در ایران اسلامی، «بانوی اصفهانی» اجازه اجتهاد از مجتهدان درجه اول آن روز اسلام داشت و در اصفهان، حوزه تدریس فلسفه و فقهش دایر بود! اسلام، این است.^{۱۵}

^{۱۳} (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار گروهی از خواهران شهرهای مختلف به مناسبت ولادت حضرت فاطمه علیها السلام، ۲۷/۱۰/۶۸.

^{۱۴} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در اجتماع خواهران در ورزشگاه آزادی به مناسبت جشن میلاد کوثر، ۳۰/۷/۷۶، (آئینه زن، ص ۳۱۹).

^{۱۵} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در سخنرانی در مرقد امام خمینی ره، ۱۴/۳/۷۶، (آئینه زن، ص ۳۱۷).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

۱۴. زن غربی حتی مالک اموال موروثی خودش هم نبود

شما ملاحظه کنید در دنیای غرب و همین کشورهای اروپایی که این همه مدعی دفاع از حقوق زنان هستند- که تقریباً همه‌اش هم دورغ است- تا دهه‌های اول این قرن که تمام شد، زنان نه فقط حق رأی نداشتند، نه فقط حق گفتن و انتخاب کردند نداشتند، حق مالکیت هم نداشتند؛ یعنی زن مالک اموال موروثی خودش هم نبود، اموال او در اختیار شوهر بود.^{۱۶}

۱۵. نگرش اسلام نسبت به زن

زن را از سه دیدگاه می‌شود مورد ملاحظه قرار داد تا بینش اسلامی نسبت به او آشکار شود. یکی نقش زن به عنوان انسانی در راه تکامل معنوی و نفسانی است که در این دیدگاه، زن و مرد با یکدیگر هیچ تفاوتی ندارند. در تاریخ، زنان بزرگ و برجسته ای حضور داشته‌اند؛ همچنان که مردان بزرگ و برجسته ای بوده‌اند. در قرآن، وقتی خدای متعال می‌خواهد برای مؤمنین مثال بزند، از زن مثال می‌زند: «وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ». زن به عنوان عنصر مؤمن برجسته ای که نظیر او در میان انسانهای آن روز هم نبود یا کمیاب بود، حضور دارد. این، از دیدگاه اول.

دیدگاه دوم، در زمینه فعالیت‌های اجتماعی، سیاسی، علمی و اقتصادی است. از نظر اسلام، میدان فعالیت و تلاش علمی و اقتصادی و سیاسی برای زنان، کاملاً باز است. اگر کسی با استناد به بینش اسلامی بخواهد زن را از کار علمی محروم کند، از تلاش اقتصادی باز دارد، یا از تلاش سیاسی و اجتماعی بی‌نصیب سازد، به خلاف حکم خدا عمل کرده است. زنان به قدری که توان جسمی و نیازها و ضرورت‌هایشان اجازه می‌دهد، می‌توانند در فعالیت‌ها شرکت کنند.

آنها هر چه می‌توانند، تلاش اقتصادی و سیاسی و اجتماعی کنند. شرع مقدّس، مانع نیست. البته چون از لحاظ جسمانی زن ظریفتر از مرد است، لذا ضرورت‌هایی دارد. تحمیل کار سنگین بر زن، ظلم به زن است. اسلام این را توصیه نمی‌کند؛ چنان که منع هم نمی‌کند.

البته از امام علی بن ابی طالب علیه الصّلاة و السّلام نقل است که فرمود:

«المراة رجالة و لیست بقهرمانه». یعنی زن گل است، قهرمانه نیست. «قهرمان» یعنی پیشکار و خدمتگزار آبرومند. خطاب به مردان می‌گوید که زنان در خانه‌های شما مثل گلی لطیفند که باید نسبت به آنها با کمال ظرافت و دقّت رفتار کرد. زن، پیشکار شما و خدمتگزار شما نیست که خیال می‌کنید کارهای سنگین را باید به او محوّل کرد. این، مسأله مهمّی است.

^{۱۶} (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با زنان، ۳۰/۶/۷۹، (آینه زن، ص ۳۱۸).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

این که بعضی مردان وقتی می‌خواهند ازدواج کنند، شرط قائل می‌شوند که زن باید حتماً کار کند و شغل و درآمدی داشته باشد، خطاست. گرچه خلاف شرع نیست، اما اسلام به چنین کاری هم توصیه نمی‌کند. این که ما بگوییم «زن را از فعالیت اقتصادی و اجتماعی ممنوع کنیم»، به استناد نظر اسلام، غلط است.

اسلام چنین حرفی نگفته است. اما از آن طرف، این را هم که زن را مجبور به انجام کارهای سنگین و تلاشهای دشوار اقتصادی، اجتماعی یا سیاسی کنند، اسلام توصیه نکرده است.

نظر اسلام، یک نظر میانه است. یعنی زن اگر فرصت و فراغت داشته باشد، بچه داری مانع او نگردد، شوق و علاقه و نیرو و توان جسمانی داشته باشد و بخواهد وارد فعالیتهای اجتماعی، سیاسی یا اقتصادی شود، مانعی ندارد. اما این که او را مجبور کنند و بگویند باید حتماً شغلی بپذیری، روزی فلان قدر کار کنی تا با درآمد آن بتوانی در تأمین هزینه خانوار، سهمی به عهده بگیری، نه. این را هم اسلام از زن نخواست است. این را هم یک نوع تحمیل بر زن به حساب می‌آورد.

پس، به طور خلاصه، در دیدگاه دوم، نظر اسلام این است که در میدان فعالیت علمی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، نباید بر زن تحمیل و اجبار کرد؛ چنان که به سد کردن راه او هم نباید پرداخت. اگر خانمها می‌خواهند وارد فعالیتهای اجتماعی و سیاسی شوند، مانعی نیست. البته فعالیت علمی، خیلی خوب است و بر سایر فعالیتها ترجیح دارد.

من به خانواده‌ها توصیه می‌کنم که اجازه دهند دخترهایشان درس بخوانند.

مبادا پدر و مادری، از روی تعصب دینی، خیال کنند که باید جلو دختر را بگیرند تا تحصیلات عالیہ نکند! نه؛ دین چنین چیزی نگفته است. دین، برای تحصیل علم، میان دختر و پسر فرقی نمی‌گذارد. اگر پسر شما تحصیلات عالیہ می‌کند، بگذارید دختر شما هم به تحصیلات عالیہ پردازد. بگذارید دختران جوان ما درس بخوانند، علم بیاموزند، آگاهی پیدا کنند، به شأن خودشان واقف شوند و قدر خود را بدانند، تا بفهمند که تبلیغات استکبار جهانی در خصوص زن، چقدر بی پایه و اساس و پوچ است. در سایه سواد، می‌شود اینها را فهمید.

امروز متدین ترین، انقلابی ترین، پاکترین و با ایمانترین دختران و زنان جوان ما، در میان قشرهای تحصیلکرده هستند. کسانی که اهل تجمل و چسبیدن به زر و زیورآلات هستند و یا کورکورانه و چشم بسته می‌خواهند از الگوهای غربی در لباس و پوشاک و وضع زندگی تقلید کنند، غالباً از سواد و معلومات و معرفت کافی بهره ندارند. کسی که معلومات داشته باشد، می‌تواند رفتار خود را کنترل کند و آن را با هر چه حق و حقیقت و خوب است، تطبیق دهد. بنابراین، در میدان علمی، همه راههای فعالیت باید برای زنان باز باشد.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

دختران، حتی در روستاها هم درس بخوانند. توصیه من به پدران و مادران این است که بگذارند دختر بچه‌هایشان به مدرسه بروند و سواد بیاموزند. اگر آنها استعداد دارند و مایلند پس از طی مراحل ابتدایی به تحصیلات عالی و دانشگاهی بپردازند، ممانعت نکنید. بگذارید در جامعه اسلامی ما آنها جزو انسانهای با سواد و دارای معلومات شوند. این هم از دیدگاه دوم.

دیدگاه سوم، نگاه به زن، به عنوان يك عضو در خانواده است که این از همه مهمتر به نظر می‌رسد. عزیزان من! در اسلام به مرد اجازه داده نشده است که به زن زور بگوید و امری را بر او تحمیل کند. برای مرد در خانواده، حقوق محدودی قرار داده شده است که از روی کمال مصلحت و حکمت است. این حقوق، برای هر کس گفته و تشریح شود، مورد تصدیق قرار خواهد گرفت. همچنین، برای زن نیز در خانواده، حقوقی معین شده است که آن هم از روی مصلحت است.

مرد و زن، هر کدام طبیعت، اخلاق، روحیات و غرایزی دارند که ویژه خودشان است. آنها اگر از حُلَقِیَّات ویژه خود به طور صحیح استفاده کنند، در خانواده، زوجی کامل و هماهنگ و مساعد تشکیل می‌دهند. اگر مرد زیاده روی کرد، تعادل به هم می‌خورد. اگر زن هم زیاده روی کرد، تعادل به هم می‌خورد.

اسلام در داخل خانواده، دو جنس زن و مرد را مانند دو لنگه يك در، دو چشم در چهره انسان، دو سنگ‌نشین در جبهه نبرد زندگی و دو کاسب شريك در يك باب مغازه قرار داده است. هر کدام از این دو، طبیعت، خصوصیات و خصلتهایی، هم در جسم و روح و فکر و هم در غرایز و عواطف دارند که ویژه خودشان است. این دو جنس، اگر با همان حدود و موازینی که اسلام معین کرده است در کنار هم زندگی کنند، خانواده ای ماندگار و مهربان و با برکت و پرفایده خواهند داشت.

امروز در دنیای غرب، خانواده، بنیان بسیار سستی دارد. خانواده‌ها- بخصوص زنان- از جدایی و تلاشی رنج می‌برند. اگر خانواده ای، خدای ناکرده، متلاشی شود، هم مرد و هم زن، هر دو، سرگردان و آواره و ناراحت می‌شوند و رنج می‌بینند. اما در این میان، زن بیشتر رنج می‌بیند. امروز در دنیای غرب، زنان دچار این رنجند؛ چون خانواده‌ها به آسانی به هم می‌خورند، متلاشی می‌شوند و از بین می‌روند. گاهی خود زنان اقدام به فروپاشی کانون خانواده می‌کنند؛ اما خود آنها هم، چویش را بیشتر می‌خورند.

نکته مهم این است که در محیط خانواده همان طور که گفتم این دو عنصر و دو موجود، ضمن برخورداری از خصوصیاتشان، با یکدیگر هماهنگی و همزیستی دارند. لکن زن از لحاظ جسمی، ظرافت بیشتری دارد و مرد، قویتر و گردن کلفت تر است. با این حال، اگر قانون از زن دفاع نکند، ممکن است مرد، نسبت به او تعرّض کند.^{۱۷}

^{۱۷} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با مردم آذربایجان شرقی، ۲۸/۶/۷۵، (آئینه زن، ص ۳۱-۳۰).

۱۶. الگوی زن اسلامی

زن مسلمان باید در راه فرزاندگی و علم تلاش کند؛ در راه خودسازی معنوی و اخلاقی تلاش کند؛ در میدان جهاد و مبارزه از هر نوع جهاد و مبارزه‌ای پیشقدم باشد؛ نسبت به زخارف دنیا و تجملات کم ارزش، بی اعتنا باشد؛ عفت و عصمت و طهارتش در حدی باشد که چشم و نظر هرزه بیگانه را به خودی خود دفع کند؛ در محیط خانه، دل‌آرام شوهر و فرزندان باشد؛ مایه آرامش زندگی و آسایش محیط خانواده باشد؛ در دامن پرمهر و پرعطوفت و با سخنان پرنکته و مهرآمیزش، فرزندان سالمی را از لحاظ روانی تربیت کند؛ انسانهای بی عقده، انسانهای خوش روحیه، انسانهای سالم از لحاظ روحی و اعصاب، در دامن او پرورش پیداکنند و مردان و زنان و شخصیت‌های جامعه را به وجود آورد.

مادر از هر سازنده‌ای، سازنده‌تر و با ارزشتر است. بزرگترین دانشمندان، ممکن است مثلاً يك ابزار بسیار پیچیده الکترونیکی را به وجود آورند، موشک‌های قاره پیمای بسازند، وسایل تسخیر فضا را اختراع کنند؛ اما هیچ يك از اینها اهمیت آن را ندارد که کسی يك انسان والا به وجود آورد. و او، مادر است. این، آن الگوی زن اسلامی است.^{۱۸}

۱۷. عدم تفاوت زن و مرد در کسب فضائل بشری از دیدگاه اسلام

هدف از آفرینش هر فرد انسان، همان هدف از آفرینش بشریت است، یعنی رسیدن به کمال بشری و بهره‌بردن از بیشترین فضائلی که يك انسان و يك فرد می‌تواند به آن فضائل آراسته شود. لذا فرقی بین زن و مرد نیست. نشانه‌اش هم در درجه اول فاطمه زهرا علیها السلام و دیگر زنان بزرگ تاریخ در درجه بعد از ایشان است. یعنی فاطمه زهرا علیها السلام در قله بشریت قرار دارد و کسی از او بالاتر نیست.

همانگونه که می‌بینیم، آن بزرگوار به عنوان يك بانوی مسلمان این فرصت و این قدرت را یافت تا خود را به این اوج برساند. پس فرقی بین زن و مرد نباید باشد. به خصوص شاید از همین جهت است که خدای متعال در قرآن کریم آنجا که راجع به نمونه انسان‌های خوب و نمونه انسان‌های بد مثال می‌زند، مثال را در هر دو مورد از زن انتخاب می‌کند که در يك مورد همسر فرعون را و در مورد دیگر همسر نوح و لوط را مثال می‌آورد: «وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ» در مقابل وقتی می‌خواهد در مورد انسان بد و نگویند و انسانی که در جهت غلط حرکت می‌کند نمونه ارائه بدهد، به همسر نوح و لوط مثال می‌زند. در اینجا شاید جای سؤال باشد که چرا مثال از زن و مرد هر دو نمی‌آورد؟ در همه قرآن وقتی می‌گوید «وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا» یا «کفروا» در هر دو مثال را از زن می‌آورد و آیا این بدان معنا نیست که ما باید از دیدگاه اسلام پاسخی به برداشت غلط و متأسفانه مستمر در تاریخ بشریت نسبت به جایگاه زن بدهیم؟

^{۱۸} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با گروهی از بانوان کشور به مناسبت روز زن، ۲۴ / ۹ / ۷۱، (آئینه زن، ص ۹۵).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

اسلام می‌خواهد در مقابل این برداشت و روش غلط و فهم نادرست که در طول تاریخ از مسأله زن وجود داشته است بایستد.^{۱۹}

۱۸. اسلام کرامت زن را می‌خواهد

اسلام با کار کردن زن نه تنها موافق است بلکه تا آنجایی که مزاحم شغل اساسی و مهمترین شغل او یعنی تربیت فرزند و حفظ خانواده نباشد، شاید لازم هم می‌داند. يك کشور نمی‌تواند از نیروهای کار زنان در عرصه‌های مختلف بی‌نیاز باشد. اما این کار نباید با کرامت و ارزش معنوی و انسانی زن منافات داشته باشد. نباید زن را تذلیل کنند. نباید زن را وادار به تواضع و خضوع کنند.

تکبر از همه انسانها مذموم است مگر از زنان در مقابل مردان نامحرم. زن باید در مقابل مرد نامحرم متکبر باشد «فَلَا تُخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ»^{۲۰} زن در حرف زدن با مرد نباید حالت خضوع داشته باشد. این برای حفظ کرامت زن است. اسلام این را می‌خواهد و این الگوی زن مسلمان است.^{۲۱}

۱۹. زن مسلمان ایرانی باید قدر خود را بداند و از بازیچه‌های تمدن غربی رو بگرداند

زن‌های مؤمن در جامعه ما سعی کنند قدر زن ایرانی مسلمان را بدانند.

ارزش زن اسلامی و مسلمان را بدانید. زنی که در اختلاط و معاشرت، با مرد قاطی نمی‌شود و خود را وسیله‌ای برای جلب چشم مرد نمی‌داند و خود را بالاتر از این می‌داند؛ زنی که شأنش را عزیزتر از این می‌شمارد که خود را عریان کند و با صورت و موی بدن خود، چشم روندگان را به سمت خویش جلب کند و هوس آن‌ها را اشباع نماید؛ زنی که خود را در دامنه قله‌ای می‌داند که در اوج آن فاطمه زهرا علیها السلام بزرگترین زن تاریخ بشر قرار دارد. آن زن، زن مسلمان ایرانی است. این زن باید دیگر از این بازیچه‌های فراهم آمده تمدن غربی و روش‌های توطئه‌آمیز آن، رو بگرداند و به آن بی‌اعتنایی کند.^{۲۲}

۲۰. باور غلطی که زاینده فرهنگ غرب است و باید از ذهن زنها خارج شود

زن باید از باور غلطی که نسبت به خویش در ذهن او به وجود آورده‌اند، خارج شود و آن باور غلط آن است که زن وسیله‌ای است برای التذاذ مرد. این باوری است که فرهنگ مصرفی و استعماری غرب به ما تحمیل کرده است که البته زمینه آن در کاخ‌های سلاطین و مرفهین تاریخ وجود داشته و آن‌ها اولین کسانی بودند که این بذر پلید را در ذهنیت جوامع پاشیدند؛ اما

^{۱۹} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با گروهی از زنان پزشک، ۲۶ / ۱۰ / ۶۸، (آئینه زن، ص ۲۳).

^{۲۰} (۲). سوره احزاب (۳۳)، آیه ۳۲.

^{۲۱} (۳). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار گروهی از زنان، به مناسبت فرخنده میلاد حضرت زهرا علیها السلام و «روز زن» ۲۵ / ۹ / ۷۱.

^{۲۲} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با جمع کثیری از زنان شهرهای تهران، اصفهان، تبریز، ۲۶ / ۱۰ / ۶۸، (آئینه زن، ص ۹۷).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار) غرب آن را به اوج خود رسانید. این باور را باید از ذهن‌ها خارج کنیم و شاید از ذهن خود زن به همان دشواری خارج می‌شود که از ذهن مرد. زیرا هر دو بر اثر تلقین طولانی، این باور را پذیرفته بودند.^{۲۳}

۲۱. دوست ندارم دختر و پسر ما در نوع آرایش و لباس و ... دائم چشمشان به غربی‌ها باشد

من می‌خواهم بگویم اگر شما موی سرتان را می‌خواهید آرایش کنید، اگر می‌خواهید لباس بپوشید، اگر می‌خواهید سبک راه رفتن را تغییر دهید، بکنید؛ اما خودتان انجام دهید؛ از دیگران یاد نگیرید.

در کشورهای غربی و بیشتر از همه در امریکا، حدود سه چهار دهه پیش يك مشیت جوان بر اثر واخوردگی از شرایط اجتماعی، دچار حرکت‌هایی شدند، که البته تا امروز هم ادامه دارد. در زمان ما مظهر این افراد، بیتل‌ها بودند که با آرایش عجیب و غریب و با نوعی موسیقی شبیه موسیقی پاپ- که الان در دنیا معمول است- ظاهر می‌شدند.

بنده بعد از انقلاب به الجزایر رفتم. در خیابان ماشین ما عبور می‌کرد. يك وقت دیدم پسر جوانی نصف موی سرش را تراشیده و نصف دیگر را باقی گذاشته است. هرچه من نگاه کردم، دیدم این آرایش، هیچ زیبایی ندارد. مشخص بود او از کسانی تقلید کرده است. در الجزایر، فشار صنعتی و فشار ابزار تولید و تکنیک بر زندگی مردم اصلاً آنقدر نیست که يك جوان، احساساتی را پیدا کند که در امریکا یا انگلیس یا در جای دیگر پیدا می‌کرد؛ اما چون دیده بود آن‌ها انجام داده‌اند، او هم انجام می‌داد. بنده با این چیزها مخالفم و دوست نمی‌دارم جوان ما این‌طوری حرکت کند و دختر و پسر ما دائم چشمشان به آن‌ها باشد.^{۲۴}

۲۲. سرگرم شدن زنان به مد و زر و زیور

امروز سرگرم شدن به زر و زیور، برای زن انقلابی مسلمان ایران عیب است. امروز سر و سینه و دست را از زیور آلات پر کردن و زیور و آرایش و مد و لباس را بت خود قرار دادن برای زن انقلابی مسلمان ایرانی ننگ است. آن زنی که در پی این‌گونه چیزهاست از ارزش پایینی برخوردار است. طلا برای زن ارزش آفرین نیست. بی‌اعتنایی به طلا ارزش آفرین است. مد برای زن ارزش آفرین نیست، بی‌اعتنایی نسبت به مدهای دام‌گونه ساخته و پرداخته دشمنان برای زن ارزش است. زن مسلمان که شخصیت خودش را پیدا کرده است باید مواظب باشد این شخصیت را گم نکند.^{۲۵}

۲۳. گرایش به مد و تجمل‌گرایی، یکی از بزرگترین عوامل انحراف زنان

به اعتقاد من، گرایش به سمت مدگرایی و تجمل‌گرایی و تازه‌طلبی و افراط در کار آرایش و نمایش در مقابل مردان، یکی از بزرگترین عوامل انحراف جامعه و انحراف زنان ماست. در مقابل اینها، خانمها بایستی مقاومت کنند.

^{۲۳} (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در مصاحبه با ویژه نامه روز زن، روزنامه جمهوری اسلامی، ۵ / ۲ / ۶۰، (آئینه زن، ص ۱۵۶).

^{۲۴} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار جوانان، اساتید، معلمان و دانشجویان دانشگاه‌های استان همدان، ۱۷ / ۴ / ۱۳۸۳.

^{۲۵} (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار گروهی از خواهران شهرهای مختلف به مناسبت ولادت حضرت فاطمه علیها السلام، ۲۷ / ۱۰ / ۶۸.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار) آنها برای این که از زن، آن چنان موجودی به وجود بیاورند که مورد نظر خودشان است، محتاج این هستند که دائماً مد درست کنند و چشمها و دلها و ذهنها را به همین چیزهای ظاهری و کوتاه نظرانه مشغول کنند. کسی که به این چیزها مشغول شد، کی به ارزشهای واقعی خواهد رسید؟ مجال پیدا نمی کند برسد. زنی که در فکر باشد از خود وسیله‌ای برای جلب نظر مردان بسازد، کی فرصت این را پیدا خواهد کرد که به طهارت اخلاقی فکر کند و بیندیشد؟ مگر چنین چیزی ممکن است؟^{۲۶}

۲۴. اگر زهای يك جامعه فاسد شدند، طولی نمی کشد که:

زن اگر فاسد شد، احتیاج نیست مردها را فاسد کنند، مردها به خودی خود فاسد می شوند. اگر زن يك نسل فاسد شد، هیچ لزومی ندارد که با سرمایه گذاری مردهای آن نسل را فاسد کنند، طولی نمی کشد که تمام مردهای آن نسل فاسد می شوند؛ زیرا زن تربیت کننده است، حال تربیت کننده انسان‌های با فضیلت و شجاع است یا انسان‌های بی ارزش و بی ایده آل. مادران یعنی زنان جامعه که مهم‌ترین حیثیت آن‌ها مادری است، باید اصلاح شوند تا تاریخ و آینده اصلاح شود.^{۲۷}

۲۵. معنای حجاب

حجاب برای زن به معنای ذلت زن نیست، بلکه به معنای عصمت و حفظ زن است و نه فقط عصمت و حفظ زن، بلکه عصمت و حفاظت زن و مرد هر دو ... حجاب به معنای چادر نیست؛ اما چادر در نزد ما ایرانی‌ها که زن‌های ما از

قدیم داشتند، بهترین نوع حجاب است. بدون چادر هم حجاب ممکن است.

حجاب به معنای پوشیدن سالم نه پوشیدنی که از پوشیدن بدتر است. به تعبیرروایات پوشیده عریان که در عین پوشیدگی مثل انسان برهنه و عریان است، آن پوشیدن به درد نمی خورد، حجاب نیست، پوشیدن سالم که سر و مو و گردن و بدن و تمام سر تا پای بدن زن را پوشانده باشد. البته صورت و دو دست را بسیاری فقها مستثنا می دانند، البته در مواردی که صورت بدون آرایش و ساده باشد؛ این هم معنای حجاب.

البته زن‌های ایرانی روش چادر را پیدا کرده‌اند که بسیار هم روش خوبی است و هم زیبا است و منافی با زیبایی زن نیست و هم حجاب حافظ کامل است. به هر حال حجاب را چه به شکل ایرانی، چه به شکل عربی، چه به شکل کشورهای دیگر که در هر يك از کشورهای اسلامی زن‌ها يك جور حجاب خود را حفظ می کنند، هر جوری که حجاب حفظ بشود، این نظر اسلام تأمین شده است، این یکی از پیشگیری‌های اسلام است.^{۲۸}

^{۲۶} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیداربا پرستاران، ۲۲ / ۸ / ۷۰، (آئینه زن، ص ۲۷۷).

^{۲۷} (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیداربا گروهی از خواهران، ۲۱ / ۱۲ / ۶۳، (آئینه زن، ص ۲۸۸).

^{۲۸} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در خطبه نماز جمعه، ۱۷ / ۵ / ۶۵، (آئینه زن، ص ۲۴۱).

۲۶. مقصود اسلام از حجاب این است که

اسلام در باب حجاب، پوشش را معین نکرده است؛ مقصود را معین کرده است. مقصود این است که دیدار زن و مرد و ملاقات طبیعی آنها به صورت روز مره تبدیل به يك عامل تحريك نشود و این هدف اسلام است.

در کشورهای اسلامی خانم‌هایی هستند که مقیدند حجاب شرعی را که آیات قرآن به آن ناطق است رعایت کنند؛ ولی شما ببینید همه آنها يك نوع رعایت می‌کنند؟ متدین‌ها و مقیدهایشان را می‌گویم، در کشورهای شمال آفریقا حجابی دارند که شما اصلاً با آن آشنا نیستید، در کشورهای شرقی یعنی هند و پاکستان حجابی دارند که باز هم شما با آن آشنا نیستید، این‌ها هم ناشی از همان شرایط فرهنگی و اجتماعی است.^{۲۹}

۲۷. حجاب، به معنای منزوی کردن زن نیست

مسئله حجاب به معنای منزوی کردن زن نیست. اگر کسی چنین برداشتی از حجاب داشته باشد، این يك برداشت کاملاً غلط است. مسئله حجاب به معنای جلوگیری از اختلاط و آمیزش بی قید و شرط زن و مرد در جامعه است. زیرا آمیزش و اختلاط بی قید و شرط، هم به ضرر جامعه و هم به ضرر زن و مرد به خصوص به ضرر زن است.^{۳۰}

۲۸. حجاب است که می‌تواند عفت و طهارت و تقوی را در زن نگه دارد

همیشه ما در طول زمان هر وقت گفتیم حجاب و عفت، عده‌ای گفتند آقا حجاب به عفت چه کار دارد، خیلی‌ها حجاب دارند، عفت ندارند خیلی هم عفت دارند، حجاب ندارند. در طول زمان هر وقت ما این حرف را می‌گفتیم تا حالا بعضی این را می‌گویند؛ در حالی که این حرف درستی نیست. عفت يك چیز است، حجاب يك چیز دیگر. اما عفت آن چیز غیر قابل دسترسی و غیر قابل تأثیرپذیری و آن صخره آسیب‌ناپذیر در انسان نیست؛ مثل همه خلقیات و خصلت‌های انسانی در معرض تهاجم قرار می‌گیرد. یکی از چیزهایی که می‌تواند آن را از تهاجم به دور بدارد و عفاف زن و طهارت او و تقوای او و حالت پرهیز و عصمت را در او نگه دارد، نداشتن معاشرت نامناسب در محیط زندگی و محیط کار و محیط جامعه است. معاشرت نامناسب یعنی معاشرتی که در او جهات فرهنگی و اخلاقی خاص رعایت نشده باشد. آن چیزی که می‌تواند به این نگهداری و مصون‌سازی و جداسازی کمک کند، حجاب است. بهترین چیز حجاب است؛ حجاب از طرف زن و حجاب از طرف مرد. حجاب مرد هم نگاه نکردن است، حجاب یعنی مانع یعنی فاصل در زن.^{۳۱} از نظر غرب و فرهنگ غربی یکی از ارزش‌هایی که برای زن متصور است این است که با وجود خود و با شخصیت خود وسایل التذاذ و بهره‌مندی دیگران را فراهم

^{۲۹} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در مصاحبه با مجله شاهد بانوان، ۲۸ / ۲ / ۶۷، (آئینه زن، ص ۲۴۲).

^{۳۰} (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار گروهی از خواهران پزشک سراسر کشور، ۲۶ / ۱۰ / ۶۸.

^{۳۱} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در سمینار نقش زن در جامعه، ۱۱ / ۱۲ / ۶۴، (آئینه زن، ص ۲۲۵).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار) آورد. لذا وقتی ما بر اساس فرهنگ اسلامی اعلام می‌کنیم که اسلام برای معاشرت زن و مرد محدودیتی قائل شده و معاشرت بی‌قید و شرط زن و مرد را جائز ندانسته، ما را متهم می‌کنند که شما به زن اهانت می‌کنید. در حالی که اهانت آن چیزی است که در فرهنگ غرب نسبت به شخصیت زن دیده می‌شود.^{۳۲}

۲۹. ببینید چقدر مسأله عفت مهم است

این مسأله حجاب و محرم و نامحرم و نگاه کردن و نگاه نکردن، همه به خاطر این است که قضیه عفاف در این بین سالم نگه داشته شود. اسلام به مسأله عفاف زن اهمیت می‌دهد. البته عفاف مرد هم مهم است. عفاف مخصوص زنان نیست؛ مردان هم باید عقیف باشند. منتها چون در جامعه، مرد به خاطر قدرت جسمانی و برتری جسمانی، می‌تواند به زن ظلم کند و برخلاف تمایل زن رفتار نماید، روی عفت زن بیشتر تکیه و احتیاط شده است. شما امروز هم که در دنیا نگاه کنید، می‌بینید یکی از مشکلات زنان در دنیای غرب، بخصوص در کشور ایالات متحده امریکا، همین است که مردان با تکیه به زورمندی خودشان، به عفت زن تعدی و تجاوز می‌کنند.^{۳۳} آمار منتشر شده از سوی مقامات رسمی خود امریکا را من دیدم که یکی مربوط به دادگستری امریکا و یکی هم مربوط به يك مقام دیگری بود. آمارها واقعاً وحشت‌انگیز است. در هر شش ثانیه، يك تجاوز به عفت در کشور امریکا صورت می‌گیرد! ببینید چقدر مسأله عفت مهم است.^{۳۴}

۳۵

^{۳۲} (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در کنگره بین‌المللی زن و انقلاب، جهان اسلام ۱۷/۱۱/۶۶، (آئینه زن، ص ۲۳۰).

^{۳۳} (۳). به ضمیمه شماره ۵ با عنوان «زنان قربانی خشونت» مراجعه کنید.

^{۳۴} (۱). اجتماع خواهران در ورزشگاه آزادی به مناسبت جشن میلاد کوثر، ۳۰/۷/۷۶، آئینه زن، ص ۲۳۳.

^{۳۵} خامنه‌ای، علی (رهبر جمهوری اسلامی ایران)، نکته‌های ناب، گزیده بیانات رهبر فرزانه انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان، ۵جلد، دفتر نشر معارف - قم، چاپ: هفتم، ۱۳۸۸.

فصل دوم: نگرش اسلام و غرب به خانواده

نگرش اسلام و غرب به خانواده

۳۰. بی بندوباری، مهمترین عامل بی رغبتی به تشکیل خانواده در غرب

یکی از چیزهایی که انسان را، زن و مرد را به محیط خانواده علاقه‌مند و وابسته می‌کند، این است که گزینه جنسی او، شهوات او که یکی از ارکان وجودی انسان است در خانه برآورده شود. اگر مرد و زن در غیر محیط خانواده، در محیط اجتماع، در محیط تحصیل، در محیط کار، در محیط‌های غیرقانونی به لذات جنسی و تمتعات جنسی خود سرگرم و مشغول شوند؛ بزرگترین ضایعه‌ای که به وجود می‌آید، این است که پیوند قوی میان زن و مرد و میان خانواده پاره می‌شود و از بین می‌رود.

آن مردی که تشنگی شهوات جنسی خودش را در خارج از محیط خانواده تأمین می‌کند و سیراب می‌کند یا آن زنی که این حالت را دارد، خانواده برای او آن جاذبه‌ای را ندارد که برای یک زن و مرد عقیف و معصومی که آن مرد هیچ زنی را جز زن خودش و آن زن هیچ مردی را جز مرد خودش نمی‌شناسد دارا است. این است که وقتی فساد در جامعه رایج شد، وقتی بی بندوباری جنسی در جامعه به وجود آمد، زن و مرد به محیط خانواده علاقه‌ای نخواهند داشت.

جوان به تشکیل خانواده رغبتی ندارد. دختر و پسر به ازدواج دیگر علاقه‌ای ندارند.

همان طور که شما ملاحظه می‌کنید در دنیای امروز و در فرهنگ غربی امروز مطلب این چنین است. البته فرهنگ غربی، ناشی از شیوه‌های خبیث و پلید سرمایه‌داری غربی است. اما متأسفانه در همه جای دنیا حتی در کشورهای غیر سرمایه‌داری و کشورهای جهان سوم کشانده شده است. آنجاها به صورت یک فرهنگ رایج شده است و در آنجاها شما ملاحظه می‌کنید که دختر و پسر به ازدواج چندان رغبتی ندارند. سنین ازدواج سنین دیری است؛ در حالی که در اسلام سنین ازدواج سنین زودی است.

این برای همین است که اگر در جامعه فساد به وجود آید، خانواده ضعیف می‌شود و اگر خانواده قوی بود فساد در جامعه زمینه رشد پیدا نمی‌کند. این یکی از مهم‌ترین انگیزه‌های اسلام است برای این که در سطح جامعه بی بندوباری جنسی و برآمدن شهوات به صورت آزاد و بی قید و شرط وجود نداشته باشد. این یک نکته برای حفظ خانواده است و خانواده به عنوان کانون آرامش و آسایش برای هر زن و مردی لازم است.^{۳۶}

^{۳۶} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در خطبه‌های نماز جمعه، ۱۹/۷/۶۵ (آینه زن، ص ۱۰۷).

۳۱. عشق مصنوعی در خانواده‌های غربی

در بعضی از کشورهای دنیا که پیشرفت علم و تمدن هم خیلی سریع است، زندگی بر آنها این طور تحمیل کرده که اعضای خانواده به هم چندان کاری ندارند. پدر يك جا مشغول، مادر يك جا مشغول؛ نه همدیگر را می‌بینند، نه برای هم غذا می‌پزند، نه برای هم محبتی و عاطفه‌ای نثار می‌کنند، نه از هم دلجویی می‌کنند، نه با هم کار واقعی دارند. آن وقت برای اینکه به سفارش روانشناسان امور کودکان عمل کرده باشند، با هم قرار می‌گذارند يك ساعت معینی را، پدر و مادر بیایند خانه و يك محفل خانوادگی داشته باشند. برای اینکه بتوانند این اجتماع خانوادگی را که در يك خانواده سالم به طور طبیعی وجود دارد، اینها به صورت تصنعی برای خود به وجود بیاورند. آن وقت این خاتم یا

آقا مرتب ساعتش را نگاه می‌کند که ببیند این ساعت کی تمام می‌شود، چون مثلاً ساعت ۶ يك جای دیگر قرار دارد. این طوری محفل خانوادگی درست نمی‌شود و بچه‌ها هم احساس انس نمی‌کنند!^{۳۷، ۳۸}

خانواده‌ها، آن جا گرم نیستند. خانواده اصلاً آن جا واقعیت ندارد. يك مرد و زن با هم توی يك فضایی زندگی می‌کنند اما از هم جدايند. آن نشست و برخاستهای خانوادگی، آن محبتهای خانوادگی، آن انسه‌های فراوان به هم، اینکه مرد خودش را محتاج به زنش ببیند و زن خودش را محتاج به شوهرش ببیند، اینها دیگر نیست. دو نفرند به صورت قراردادی که فقط در يك خانه‌ای زندگی می‌کنند. اسمش هم هست که [زندگی‌شان] با عشق شروع می‌شود!^{۳۹}

۳۲. آزادی جنسی و فروپاشی خانواده در غرب

در دنیای غرب و بخصوص در آمریکا و بعضی از کشورهای اروپای شمالی معروف است که بنیان خانواده خیلی متزلزل است. چرا؟ علت این است که در آن جاها آزادی جنسی و بی بندوباری جنسی زیادتر است. وقتی بی‌عفتی رایج شد، یعنی مرد و زن این نیاز غریزی را در جایی دیگر غیر از خانواده، غیر از کانون خانواده، تأمین کردند، این کانون خانواده در واقع يك چیز بی معناست: يك چیز تحمیلی و تشریفاتی است. لذا از نظر عاطفی از هم جدا می‌شوند. حالا ظاهراً جدایی بینشان نیست اما به هم علاقه و دلبستگی ندارند.

اگر انسانها رها بودند که گزینه جنسی را هر طور می‌خواهند اشباع کنند، یا خانواده تشکیل نمی‌شد یا يك چیز سُست و پوچ و تهدیدپذیر و ویرانی‌پذیری می‌شد و هر نسیمی آن را به هم می‌زد. لذا در هر جای دنیا که می‌بینید آزادیهای

^{۳۷} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در خطبه عقد، مورخه ۲۲/۴/۷۹. (مطلع عشق، ص ۳۹)

^{۳۸} (۲). به ضمیمه شماره ۱ با عنوان «بی‌توجهی روزافزون به کودکان در آمریکا» و ضمیمه شماره ۲ با عنوان «خانواده در بحران» و ضمیمه شماره ۳ با عنوان «تأثیر تغییرات ساختاری دهه‌های ۶۰ و ۷۰ بر ساختار خانواده در آمریکا» مراجعه کنید.

^{۳۹} (۳). بیانات رهبر معظم انقلاب در خطبه عقد، مورخه ۲/۹/۷۳. (مطلع عشق، ص ۴۰)

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار) جنسی هست، به همان نسبت خانواده ضعیف است؛ چون مرد و زن برای اشباع این غریزه، احتیاجی به این کانون ندارند. اما در آن جاهایی که دین حاکم است و آزادی جنسی نیست، همه چیز برای مرد و زن هست، لذا این کانون خانواده حفظ و نگهداشته می شود.^{۴۰}

۳۳. فروپاشی خانواده و بی‌هویتی نسلها در غرب

امروز آنچه در کشورهای غربی مشاهده می شود عبارت است از نسلهای بی هویت، نسلهای درمانده و سرگشته، پدر و مادرهایی که از فرزندانشان سالها خبر ندارند؛ در يك شهر هم زندگی می کنند چه برسد به اینکه در شهر دیگری باشند. خانواده‌های متلاشی شده، انسا‌های تنها...^{۴۱}

در کشورهای اروپایی و آمریکایی از زهای بی شوهر و مردهای بی زن، آمارهای بسیار بالا وجود دارد که تبعاً بچه‌های بی پدر و مادر، بچه‌های ولگرد، بچه‌های جنایتکار حاصل آن است؛ در آن جا فضا، فضای جنایت است. همین حرفهایی که در خبرها می شنوید، يك بچه ناگهان در مدرسه، خیابان، توی قطار قتل انجام می دهد، تعدادی را می کشد. یکبار و دو بار و یکی دو تا هم نیست.

همینطور سطح جنایتکارها از لحاظ سنی دارد پایین می آید. جوانهای بیست ساله بودند، شدند جوانهای شانزده- هفده ساله، حالا بچه‌های سیزده- چهارده ساله در آمریکا جنایت می کنند. راحت آدم می کشند. این جامعه وقتی به این جا می رسد، دیگر تقریباً غیر قابل جمع کردن است.^{۴۲}

۳۴. سست کردن بنیان خانواده مهمترین راه نفوذ فرهنگ غرب در بین‌ملتها

آن کسانی که می خواهند در يك کشور یا جامعه‌ای نفوذ پیدا کنند، فرهنگ آن جامعه را در مشت خود بگیرند و فرهنگ خود را به آن‌ها تحمیل نمایند، یکی از کارهایشان، معمولاً متزلزل کردن بنیان خانواده است. کما اینکه در خیلی از کشورها این کار را متأسفانه انجام داده‌اند. مردها را بی‌مسئولیت و زنها را بداخلاق کرده‌اند.^{۴۳}

انتقال فرهنگها و تمدنها و حفظ اصول و عناصر اصلی يك تمدن و يك فرهنگ در جامعه و انتقالش به نسلهای بعد، به برکت خانواده انجام می پذیرد.

^{۴۰} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در خطبه عقد، مورخه ۲۰/۴/۷۰. (مطلع عشق، ص ۳۹)

^{۴۱} (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در خطبه عقد، مورخه ۲۸/۲/۷۴. (مطلع عشق، ص ۳۷)

^{۴۲} (۳). بیانات رهبر معظم انقلاب در خطبه عقد، مورخه ۱۱/۹/۷۶. (مطلع عشق، ص ۳۷)

^{۴۳} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در خطبه عقد، مورخه ۱۸/۱۲/۷۶. (مطلع عشق، ص ۴۲)

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

خانواده که نبود، همه چیز متلاشی می‌شود. اینکه می‌بینید غربیها در داخل کشورهای شرقی و اسلامی و آسیایی، این همه سعی می‌کنند شهوترانی و فساد را رواج دهند، برای چیست؟ یکی از علل آن همین است که می‌خواهند با این کار خانواده‌ها را متلاشی کنند تا فرهنگ این جوامع تضعیف شود؛ تا بتوانند سوار اینها شوند. چون تا فرهنگ يك ملتی تضعیف نشود، کسی نمی‌تواند او را مهار کند، به دهان او دهنه بزند و سوار دوش او بشود، آن چیزی که ملتها را بی دفاع کرده و در دست اجانب اسیر می‌کند، از دست دادن هویت فرهنگی است. این کار هم با برهم خوردن بنیان خانواده‌ها در جامعه آسان می‌شود. اسلام می‌خواهد این را حفظ کند. این خانواده را نگهدارد. زیرا در اسلام یکی از مهمترین کارها برای رسیدن به این اهداف، تشکیل خانواده و سپس حفظ بنیان خانواده است.^{۴۴}

۳۵. متلاشی شدن خانواده، آخرین ضربه به فرهنگ غرب

امروز، ببینید که در امریکا و انگلیس، همجنس‌بازی، رسمی و قانونی شده است و خجالت هم نمی‌کشند! کاری را انجام دادند که ما از نقل و حکایت آن شرم داریم و حیا می‌کنیم. مردم ما بدانند، آیا وقتی در کشوری ازدواج دو همجنس با هم قانونی می‌شود، بنیان خانواده در این جامعه باقی خواهد ماند؟!

امروز، توده معمولی مردم امریکا و اروپا- نه قدرتمندها و تبلیغاتچیهایشان- از سست بودن بنیان خانواده رنج می‌برند.^{۴۵} زنها و مردها، در يك حد از متلاشی شدن خانواده‌ها رنج می‌برند و ناراحتند و این، روز به روز تشدید می‌شود و البته آخرین ضربه است. خانواده، محل آسایش انسان است. هیچ انسانی، بدون داشتن يك خانواده آسوده و آرام و راحت، مزه زندگی و طعم واقعی حیات انسانی را نخواهد چشید. اینها، این بنیان اصیل را متلاشی و منهدم می‌کنند و از بین می‌برند. این، فرهنگ غربی است. نتیجه این آزادی و بی بندوباری و فرهنگ برهنگی و اختلاط زن و مرد، همین مسایل است.^{۴۶}

۳۶. ظهور ارزشهای انسانی در زن و مرد

آن جایی که بحث ایمان و اسلام و صبر و صدق و مجاهدت در راه به دست آوردن ارزشهای انسانی و اسلامی و معنوی است، [قرآن] می‌فرماید: «إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ». در این آیه ده عنوان برای ارزشهای معنوی ذکر می‌شود؛ اسلام، ایمان، قنوت، صدق، صبر، خشوع و دیگر چیزها. زن و مرد در این میدان، دوش به دوش حرکت می‌کنند و پیش می‌روند؛ هر دو را ذکر می‌کند. این بت مردگرایی

^{۴۴} (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در خطبه عقد، مورخه ۲۶ / ۱ / ۷۷. (مطلع عشق، ص ۴۳)

^{۴۵} (۱). به ضمیمه شماره ۴ با عنوان «افول ازدواج در جوامع صنعتی» مراجعه کنید.

^{۴۶} (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با اقشار مختلف مردم و جمعی از پزشکان، پرستاران و کارکنان مراکز آموزش عالی و درمانی کشور، ۱۵ / ۹ / ۶۸، (آیینه زن، ص ۱۲۴).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار) را که در جاهلیتها همیشه به وسیله مردان و حتی به وسیله زنان پرستیده می شد، اسلام در این آیات می شکند. در میدان مسائل سیاسی و اجتماعی، بیعت زن را يك امر لازم و يك مسأله زنده معرفی می کند.^{۴۷}

۳۷. زنان، محور اصلی خانه

شما اگر بزرگترین متخصص پزشکی یا هر رشته دیگری بشوید، چنانچه زن خانه نباشید، این برای شما يك نقص است. کدبانوی خانه شما باید باشید؛ اصلاً محور این است. اگر بخواهیم تشبیه ناقصی بکنیم، باید به ملکه زنبور عسل تشبیه کنیم.

کانون خانواده، جایی است که عواطف و احساسات باید در آن جا رشد و بالندگی پیدا کند؛ بچه ها محبت و نوازش ببینند؛ شوهر که مرد است و طبیعت مرد، طبیعت خامتری نسبت به زن است و در میدان خاصی، شکننده تر است و مرهم زخم او، فقط و فقط نوازش همسر است - حتی نه نوازش مادر - باید نوازش ببیند. برای يك مرد بزرگ، این همسر کاری را می کند که مادر برای يك بچه کوچک آن کار را می کند؛ و زنان دقیق و ظریف، به این نکته آشنا هستند.

اگر این احساسات و این عواطف محتاج وجود يك محور اصلی در خانه - که آن، خانم و کدبانوی خانه است - نباشد، خانواده يك شکل بدون معنا خواهد بود.^{۴۸}

۳۸. زن، عنصر اصلی تشکیل خانواده

زن را به عنوان موجودی که می تواند مایه ای برای صلاح جامعه با پرورش انسانهای والا شود نگاه کنید، تا معلوم شود که حق زن چیست و آزادی او چگونه است. زن را به چشم آن عنصر اصلی تشکیل خانواده در نظر بگیرید؛ که خانواده اگرچه از مرد و زن تشکیل می شود و هر دو در تشکیل خانواده و موجودیت آن مؤثرند، اما آسایش فضای خانواده، آرامش و سکونتی که در فضای خانه است، به برکت زن و طبیعت زنانه است. با این چشم به زن نگاه کنند تا معلوم شود که او چگونه کمال پیدا می کند و حقوقش در چیست.^{۴۹}

۳۹. برای زن، مسئله مادری، همسری و خانواده، يك محور اصلی است.^{۵۰}

مسئله مادری، همسری و خانه و خانواده بسیار اساسی و حیاتی است. در همه طرح هایی که ما داریم خانواده باید مبنا باشد! شما اگر بزرگترین متخصص پزشکی (یا هر رشته دیگر) بشوید، ولی زن خانه نباشید، ناقص هستید.

^{۴۷} (۳). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با زنان و دختران مسلمان کشور، ۳۰/۶/۷۹ (آئینه زن، ص ۲۷).

^{۴۸} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با اعضای شورای فرهنگی، اجتماعی زنان، (۱) جمعی از زنان پزشک متخصص، و مسؤولان اولین کنگره حجاب اسلامی، به مناسبت میلاد حضرت فاطمه زهرا علیها السلام، ۴/۱۰/۷۰.

^{۴۹} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با جمع کثیری از بانوان کشور، ۲۶/۹/۷۱ (آئینه زن، ص ۲۹).

^{۵۰} (۲). به ضمیمه شماره ۶ با عنوان «افتخار مادر بودن» مراجعه کنید.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

شما می‌توانید ضمن آن کارها زن و کدبانوی خانه هم باشید. اصلاً محور این است و اگر بخواهیم در این مورد يك تشبیه ناقص بکنیم، باید به ملکه زنبور عسل اشاره کنیم. کانون خانواده جایی است که باید در آن عواطف و احساسات وجود داشته باشد و رشد و بالندگی پیدا کند. بچه‌ها در آن کانون محبت و نوازش ببینند. طبیعت مرد در يك محدوده خاصی خام‌تر و شکننده‌تر از طبیعت زن است و لذا مرهم زخم او فقط نوازش زن است. حتی نوازش مادر هم برای او نمی‌تواند جایگزین نوازش همسر باشد. یعنی همسر برای او کاری را می‌کند که مادر برای بچه کوچک خود می‌کند. زن‌های دقیق و ظریف به این نکته آشنا هستند. احساسات و عواطف خانوادگی محتاج يك محور اصلی است که آن خانم، خانه است و اگر او نباشد، خانواده شکل بدون معنایی خواهد بود.^{۵۱}

۴۰. شغل اصلی زن

شغل اصلی زن، شغل همسری و مادری است؛ ولی بعضی خیال می‌کنند این اهانت به زن است. مهم‌ترین کاری که زن می‌تواند بکند، کار مادری است. البته در مواردی شاید کارهای اجتماعی زنان واجب عینی و یا کفایی نیز باشد؛ اما در همه حال خانم‌ها باید فعالیت اجتماعی‌شان را با حفظ جنبه مادری‌شان بکنند و الگوشان حضرت فاطمه زهرا علیها السلام باشد.^{۵۲}

۴۱. بالاترین ارزش و افتخار برای زن، گرم نگه‌داشتن کانون خانواده است

ما معتقدیم زن در نگاه نخستین، بزرگ‌ترین و اولین مسئولیت اداره کانون گرم خانواده را که ما آن را پایه تشکل اجتماعی خودمان می‌دانیم بر عهده دارد که این به عهده مرد نیست و از مرد اصلاً بر نمی‌آید. ما معتقدیم ترکیب آفرینش زن، او را برای برداشتن مسئولیت و مأموریت آماده می‌کند. ما معتقدیم برای زن این افتخار نیست که وزیر یا نخست وزیر باشد بلکه افتخار این است که بتواند کانون محیط خانوادگی خودش را گرم اداره کند که البته اگر در آن حال توانست وزیر و نخست‌وزیر هم باشد هیچ اشکالی ندارد و این هم شرفی و افتخاری بالاتر و مضاعف خواهد بود.

هرگز زن را مجبور نمی‌کنیم که تو باید بروی شوهر کنی، بچه‌هایت را اداره کنی و یا خانواده‌ای را حفظ کنی. لذا اگر خود زن ترجیح داد خانواده نداشته باشد و خانه اداره نکند یا بچه‌هایش را به دایه یا پرورشگاه بسپارد و به شوهرش دستور دهد که از رستوران غذا بیاورد و خودش بیاید برود مدیر کل فلان اداره و وزیر فلان وزارتخانه، یا مسئول فلان گوشه کشور بشود دولت جمهوری اسلامی به او فشار نمی‌آورد که تو حق نداری این کار را بکنی، بلکه حق دارد. اما به عنوان يك ارزش در نظام ارزشی جمهوری اسلامی ترجیح را می‌دهیم به آن کار اصلی زن یعنی حفظ کانون خانواده و گرم نگه‌داشتن آن و از نظر ما این از ارزش بالاتری برخوردار است.^{۵۳}

^{۵۱} (۳). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با جمعی کثیری از بانوان کشور، ۲۴ / ۹ / ۷۱. (آئینه زن، ص ۱۲۷).

^{۵۲} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با گروهی از خواهران، ۲۱ / ۱۲ / ۶۳. (آئینه زن، ص ۱۳۰).

^{۵۳} (۲). مصاحبه با نشریه نامه انقلاب اسلامی، اسفند ۶۰. (آئینه زن، ص ۱۲۸).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

۴۲. رفتار مرد نسبت به زن در خانواده باید این گونه باشد

در داخل خانواده، از نظر اسلام مرد موظف است که زن را مانند گلی مراقبت کند. می‌فرماید: «**المرأة ریحانة**»؛ زن گل است. این مربوط به میدانهای سیاسی و اجتماعی و تحصیل علم و مبارزات گوناگون اجتماعی و سیاسی نیست؛ این مربوط به داخل خانواده است. «**المرأة ریحانة و لیست بقهرمانة**» این چشم و دید خطایی را که گمان می‌کرد زن در داخل خانه موظف به انجام خدمات است، پیغمبر با این بیان تخطئه کرده است. زن مانند گلی است که باید او را مراقبت کرد. با این چشم باید به این موجود دارای لطافت‌های روحی و جسمی نگاه کرد.^{۵۴}

۴۳. مردها باید به فکر بصیرت دادن به زن و فرزندانشان باشند

چنان چه نتوانید در زمینه فرزندان درست فکر کنید و عمل کنید، خدای نکرده برای شما مشکل درست خواهد شد! به شما دارم عرض می‌کنم؛ به بصیرت فرزندان و همسرانتان برسید؛ اهمیت بدهید. خودتان را آن چنان در کار غرق نکنید که برای زن و بچه، وقتی و فرصتی باقی نماند. من بارها به دوستان سفارش کرده‌ام، باز هم به شما سفارش می‌کنم. برای فرزندان وقت بگذارید و بدانید که جوان‌ها به کمک نورانیت و صفایی که در دلشان هست، حرف شما را قبول می‌کنند.

شما فقط بایستی دو کلمه حرف قابل قبول و منطقی داشته باشید که به فرزندان بزنید؛ هر مسئله‌ای که به نظر شما مهم است درباره دین، درباره انقلاب، امام و رژیم گذشته، در باره مسائلی که روز به روز و نوع به نوع مطرح می‌شود، باید حرف داشته باشید. «**قُوا أَنْفُسَكُمْ وَ اهْلِيكُمْ نَاراً وَ قُودَهَا النَّاسُ وَ الْحِجَارَةُ**» خودتان و فرزندان و اهل خودتان را حفظ کنید. این بسیار مهم است. بصیرت را برای خودتان و برای آنها به وجود بیاورید.

من بارها از قول امیرالمؤمنین علیه السلام در خطبه و جاهای دیگر عرض کرده‌ام که حضرت در جنگ صفین، وقتی که آن قضایا پیش آمد- از جمله فرمایشات- این را فرمود: «**الا و لا یحمل هذا العلم الا اهل البصيرة و الصبر**». این کلمه بصر و صبر هم از آن زیبایی‌های مخصوص کلمات امیرالمؤمنین است که هر دو، حرف واحدی دارند! بصیرت و پایداری، هر دو لازم است.^{۵۵}

۴۴. زن، گل خانه و زندگی است نه سرکارگر و مباشر

اگر در تعبیرات اسلامی ملاحظه کنید، درباره زن، درست همان تعبیرات واقعی وجود دارد. «**المرأة ریحانة و لیست یقهرمانة**». زن، گل است- ریحانه یعنی گل- انسان با گل چه کار می‌کند؟ نوع برخورد با گل چگونه است؟ اگر با گل گشتی بگیرند، گل پریز می‌شود. اگر گل را گل بشناسند و برخورد گلانه با آن بکنند، مایه زینت و مؤثر است، و وجودش شاخص و بارز خواهد بود.

^{۵۴} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با زنان، ۳۰/۶/۷۹، (آینه زن، ص ۱۳۸).

^{۵۵} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار فرماندهان سپاه، ۱۴/۱۲/۷۶، (آینه زن، ص ۱۳۷).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)
«و لیست به قهرمانه»، قهرمانه به معنی قهرمانی که به فارسی می‌گوییم، نیست؛ يك تعبیر عربی است که از فارسی گرفته شده است. قهرمان- به طور خلاصه- یعنی مباشر امور، سرکارگر. یعنی در خانه شما، زن را به عنوان مباشر امور خودتان ندانید، خیال نکنید که شما رئیس هستید، کارهای خانه، بچه‌ها و امثال آن، به عهده يك سرکارگر است؛ سرکارگر هم این خانم است، و باید این گونه عمل کنیم!^{۵۶}

۴۵. محیط امن خانواده، نیاز طبیعی و عاطفی زن

بعضی خیال می‌کنند زن کمبودش این است که مشاغل بزرگ و سروصدا دار ندارد! خیر؛ مشکل زن این نیست. حتی آن زنی هم که شغل بزرگی دارد، به محیط امنی در خانواده، به يك شوهر مهربان با محبت، به يك تکیه گاه مطمئن عاطفی و روحی - که شوهر و مرد اوست- نیازمند است. طبیعت و نیاز عاطفی و روحی زن این است؛ باید این نیاز برآورده شود.^{۵۷}

۴۶. مهمترین هدف ازدواج در اسلام و سایر ادیان، تشکیل کانون خانواده است

در کار ازدواج و این مراسم، و رسم و سنتی که در اسلام و در همه ادیان و در بشریت وجود دارد، به نظر اسلام آن چیزی که اصل و محور است، تشکیل کانون خانوادگی است. از نظر اسلام، خانواده يك رکن بزرگ است. اگر باشد و سالمش باشد و تربیت درست باشد، در پیشرفت کار جامعه به صورتی که اسلام می‌خواهد، تأثیر زیادی دارد. اسلام می‌خواهد این کانون تشکیل بشود و به وجود بیاید.

هنر ادیان- و بیشتر از همه اسلام- در این است که غرایز جنسی و غریزه زوج طلبی انسان را- که غیر از غریزه جنسی است- در خدمت تشکیل خانواده قرار داده و کاری کرده اند که کانون خانواده، با پشتوانه غریزه جنسی، یا با پشتوانه آن غریزه دیگر- که از غریزه جنسی عمومیتش بیشتر است- تحقق پیدا کند و باقی بماند. بعضیها ممکن است در سنین خاصی نیاز جنسی هم نداشته باشند، اما نیاز به زوج طلبی را دارند و می‌باید زوجی از جنس مخالف را داشته باشند؛ زن و مرد فرقی نمی‌کند. سکن، مایه آرامش است. ادیان- و بیش از همه اسلام- اینها را پشتوانه تشکیل خانواده قرار داده‌اند.

اگر انسانها رها بودند که غریزه جنسی را هر طور می‌خواهند، اشباع کنند، یا خانواده تشکیل نمی‌شد، یا يك چیز سست و پوچ و تهدیدپذیر و ویرانی‌پذیر می‌شد و هر نسیمی او را به هم می‌زد. لذا در هر جای دنیا که می‌بینید آزادیهای جنسی هست، در آن جا به همان نسبت خانواده ضعیف است؛ چون مرد و زن برای اشباع این غریزه، احتیاجی به این کانون ندارند. اما در آن جاهایی که دین حاکم است و آزادی جنسی نیست، این جا همه چیز برای مرد و زن هست؛ لذا این، حفظ نگه‌داشته می‌شود.

^{۵۶} (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با زنان نماینده مجلس شورای اسلامی، ۳۰/۴/۷۶، (آینه زن، ص ۱۳۸).

^{۵۷} (۱). رهبر معظم انقلاب در اجتماع خواران در ورزشگاه آزادی به مناسبت جشن میلاد کوثر، ۳۰/۷/۷۶، (آینه زن، ص ۲۱۴).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

اصل قضیه این است که باید کانون خانواده به وجود بیاید؛ اسلام این را خواسته است. شما یک دختر از جایی و یک پسر از جای دیگری می‌آیید و با یکدیگر آشنا و متصل می‌شوید؛ یک خانواده به وجود می‌آید. این خانواده، منشأ خیراتی است. در اداره کشور و اداره انسانیت، کارهای عظیمی به عهده این خانواده است. این، چیز بسیار مهمی است. شما باید این را مواظب باشید و حفظ کنید.^{۵۸}

۴۷. ازدواج، یک امر انسانی است نه یک داد و ستد

در ازدواج، اصل قضیه یک امر انسانی است؛ نه یک امر مادی. اسلام مهریه را قرار داده است؛ اما مهریه این [ازدواج] را به صورت یک معامله داد و ستدی نمی‌کند. این جا دادوستدی نیست؛ بلکه طرفین در یک جای مشترک سرمایه‌گذاری می‌کنند. این طور نیست که شما مثل خرید و فروش، یک چیز بدهید و یک چیز بگیرید. نه، این جا چیزی دادن و چیزی گرفتن نیست؛ بلکه هر دو نفر موجودی خودشان را در صندوق و کاسه مشترکی می‌گذارند و هر دو از آن استفاده می‌کنند. در ازدواج، قضیه این است.

بنابراین، نقش مادیات در این جا باید خیلی ضعیف باشد. ما که می‌گوییم مهریه‌ها را سنگین نکنند، از این بابت است. اگر ما گفته‌ایم که مهریه بیش از فلان مقدار نباشد، معنایش این نیست که اگر بیش از فلان مقدار بود، عقد باطل یا حرام است؛ نه، جایز هم هست، اما کار غلط است. بعضی‌ها چند میلیون تومان مهریه می‌گذارند، یعنی ازدواج را که یک امر انسانی است به یک داد و ستد و به یک کار بازاری و معامله‌گری تبدیل می‌کنند. این، تحقیر و توهین به نقش و شأن انسانیت در ازدواج است. این کار غلطی است.^{۵۹}

۴۸. سازش دختر و پسر، اساس ازدواج است

بنای کار ازدواج، بر سازش دختر و پسر است؛ باید با هم بسازند. این «با هم بسازند»، معنای خیلی عمیقی دارد. من یک وقت خدمت امام رفتم، ایشان می‌خواستند خطبه عقدی را بخوانند؛ تا من را دیدند، گفتند شما بیا طرف عقد بشو. ایشان برخلاف ما- که طول و تفصیل می‌دهیم و حرف می‌زنیم- عقد را اول می‌خواندند، بعد دو، سه جمله کوتاه صحبت کردند. من دیدم ایشان پس از این که عقد را خواندند، رویشان را به دختر و پسر کردند و گفتند: بروید با هم بسازید. من فکر کردم، دیدم که ما این همه حرف می‌زنیم، اما کلام امام در همین یک جمله «بروید با هم بسازید»، خلاصه می‌شود! حالا ما هم عرض می‌کنیم که شما دختران و پسران، بروید با هم بسازید. سازش، اصل است. هر چیزی که با ساختن عروس و داماد، دختر و

^{۵۸} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم خطبه عقد ازدواج، ۲۰/۴/۷۰ (آئینه زن، ص ۱۰۵).

^{۵۹} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در اجرای خطبه عقد ازدواج، ۲۰/۴/۷۰ (آئینه زن، ص ۱۱۶).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)
پسر، زن و شوهر منافات دارد، بایستی بیگانه تلقی بشود. این را اصل قرار بدهید، تا ان شاءالله خداوند متعال برکاتش را بر شما نازل کند.^{۶۰}

۴۹. معیارهای غلط در ازدواج

معیارهایی که در ذهن من هست، خیلی خارج از آنچه در ذهن عرف متشرعه ماست، نیست. من اصرار دارم بر نفی بعضی از معیارها؛ یعنی چیزی که من بیشتر روی آن تأکید می‌کنم، ارائه یک چهارم چوب معیاری نیست. چون می‌دانید اسلام میدان را باز گذاشته، ضمن این که ارزش‌هایی را در سطح اول- در درجه اول- قرار داده است؛ اما مردم را در آن چهار چوب صد در صد محدود نکرده است- که حالا ممکن است مثالی عرض بکنم- بنابراین من در تعیین معیارها خیلی اصراری ندارم بلکه بر نفی بعضی از معیارها اصرار دارم.

آن چیزهایی که من به شدت آنها را مایلم نفی بشود، یکی **مسأله ثروت است**؛ یعنی وقتی جوانی می‌خواهد ازدواج کند- چه پسر و چه دختر- اصلاً نباید ثروت همسر و نامزد ازدواجش مورد نظرش باشد. به نظر من این یک چیز گمراه کننده است. یک جاذبه حقیقی نیست و این نباید مورد نظر باشد. کما این که حالا در مورد خود ما هم همین طور بوده است. در موارد معدودی که بوده- دو تا از فرزندان من ازدواج کرده‌اند- بکلی این معنا مورد نظر نبوده است.

جنبه دیگری که اصلاً نباید مورد نظر باشد، عبارت است از «تشخص اجتماعی». این هم اصلاً نباید مورد نظر باشد. من شنیده‌ام- به گوشم خورده- بعضی از افراد که می‌گردند تا پسری را برای دخترشان یا دختری را برای پسرشان انتخاب کنند- خوشبختانه در خود دختر و پسرها کم‌تر هست، مربوط به پدر و مادرهاست- می‌گردند تا عروسی یا دامادی را انتخاب کنند که حتماً وابسته به بیت و شخصیت معروفی یا سمت معروفی باشد. این هم به نظر من معیار غلطی است و نبایستی مورد نظر باشد.

بعضی از جاذبه‌هایی که به شکل صوری جوان‌ها را جذب می‌کند، به نظر من برای ازدواج نباید به شکل معیار به آنها نگاه کرد. مثلاً پسرها یا دخترها بگردند، هر جا چشمشان را گرفت و جذب کرد، آن را کافی بدانند! این هم به شدت مورد بر حذر داشتن و پرهیز دادن ماست! ما می‌خواهیم دخترها و پسرها در این دام‌ها گرفتار نشوند.

از این‌ها که بگذریم، ممکن است دختری یا پسری مایل باشد که حتماً همسرش تحصیلات عالی‌تر کرده باشد؛ یکی دیگر نه؛ به این اهمیت نمی‌دهد.

من این مثال را می‌زنم، برای این که معلوم شود معیارهای مثبت و قابل قبول، محدود نیست، التفات می‌کنید؟ یا فرض کنید کسی اهل منطقه‌ای از کشور است، دوست می‌دارد که همسرش حتماً وابسته به آن منطقه باشد. یعنی راه باز

^{۶۰} (۲). بیانات رهبر معظم انقلاب در خطبه عقد ازدواج، ۲۰/۴/۷۰، (آینه زن، ص ۱۱۳).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار) است. بعضی‌ها حتماً دلشان می‌خواهد که همسرشان جزو کسانی باشد که در راه خدا حرکتی کرده باشد، تلاشی کرده باشد، جانباز، خانواده شهید و از این قبیل باشد.

بعضی این را جزو معیارهای خودشان نمی‌دانند. من می‌خواهم از این جهت معیار مثبتی گفته نشود تا این که به معنای محدود کردن باشد. فقط می‌خواهم آن مرزهای منفی را ملاحظه کنم. ما البته در مورد فرزندان خودمان، بیشتر به این چیزها نظر داشتیم.^{۶۱}

۵۰. ای پدرها! ای مادرها! به ازدواج جوانها بشتابید. معیارهای طاغوتی را دور بریزید

ممکن است بگویید ماه محرم است؛ اما ازدواج اسلامی که بدون تشریفات و قیود و تحملات غلط باشد محرم و ربیع‌الاول نمی‌شناسد. آن چنان ازدواجی همیشه مبارک است. ای جوان‌ها! به ازدواج بشتابید. ای پدرها و ای مادرها! دختران و پسران را که آماده ازدواج هستند تزویج کنید. این همه قید و بند قرار ندهید.

ای پدرانِ دخترها! دخترها را برای داماد پولدار و اشرافی و شغل دار و نام و نشان دار و اسم و رسم دار نگه ندارید. اگر می‌بینید يك جوان، مسلمان مؤمنی است، دختر و پسر هر دو مسلمان، هر دو کفو، وسایل ازدواجشان را فراهم کنید. اینقدر سنگ بر سر راه ازدواج نیندازید. ای پدرانِ پسرها! مخصوصاً ای مادرانِ پسرها! و ای خود پسرهایی که می‌خواهید داماد بشوید! در ازدواج معیارهای اسلامی را در نظر بگیرید.

همه‌اش دنبال زیبایی نروید. چقدر صورت‌های نازیبايي است که بر روی دل‌های زیبایی قرار دارد. دخترانی که به خاطر نازیبايي محکومند در خانه‌ها بمانند، چه گناهی کرده‌اند؟ چرا بعضی‌ها اینقدر ظلم می‌کنند؟ چرا ارزش‌های اسلامی را نادیده می‌گیرند؟ چرا مسئله سن و شکل اینقدر به نظرشان تعیین کننده است؟

چرا باید بعضی از دخترهایی که مؤمن هستند، با يك مقدار سنشان که بالا رفته یا چندان از زیبایی بهره‌ای ندارند، از نعمت ازدواج و تشکیل خانواده و نعمت تربیت فرزند محروم بمانند. خوشا به حال آن فرزندی که در دامن چنین زنان پاکی پرورش پیدا کند. خوشا به حال آن مردی که چنین زن پاک و مقدسی در خانه داشته باشد. این معیارهای طاغوتی را دور بریزید.

پدرها! مادرها! تقوای خدا پیشه کنید در امر ازدواج. این همه قرآن به ما می‌گوید، اسلام به ما می‌گوید، مهریه را سنگین نکنید، دنبال جهیزیه‌های سنگین نباشید، دنبال نام و نشان و شغل نباشید. پسر مسلمان، دختر مسلمان، هر دو دارای معرفت اسلامی، هر دو دارای دل مؤمن، این‌ها کفو هم‌اند. بگذارید زندگی مشترك را شروع کنند. چقدر مسئله به من مراجعه می‌شود در همین زمینه‌ها مرتب جوان‌ها، پسرها، دخترها، شکایت و گله می‌کنند از دست خانواده‌های سختگیر. مخصوصاً پدر و

^{۶۱} (۱). بیانات رهبر معظم رهبر انقلاب در پرسش و پاسخ زنان داخل و خارج کشور، ۱۹/۷/۷۷، (آئینه زن، ص ۱۱۰).

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار) مادرهای بعضی از دختران. من در این موقع مقدس، در این موضوع مقدس، در حضور شما جمعیت عظیم و انبوه، در خطبه نماز جمعه خواهش می‌کنم به حکم خدا برگردید، آنچه را که خدا گفته آنرا معتبر بدانید.^{۶۲}

۵۱. چرا مهریه‌های سنگین!؟

ما باید شایستگی خود را ثابت کنیم. مگر نمی‌گوییم که جهیزیه آن بزرگوار [حضرت زهرا علیها السلام] چیزهایی بود که انسان با شنیدن آنها اشکش جاری می‌شود؟ مگر نمی‌گوییم که این زن والامقام، برای دنیا و زیور دنیا هیچ ارزشی قائل نبود؟ مگر می‌شود که روز به روز تشریفات و تحمل گرایی و زر و زیور و چیزهای پوچ زندگی را بیشتر کنیم و مهریه دخترانمان را زیادت‌ر نماییم!؟

اوایل که گاهی بعضیها مهریه عقد را يك خرده گران قرار می‌دادند، ما شوخی می‌کردیم و می‌گفتیم شما که می‌خواهید مثلاً فلان قدر سکه قرار بدهید، پس یکباره بگویید ۷۲ سکه! اما حالا می‌بینیم که تعیین مهریه‌های گران قیمت، واقعی شده است! واقعاً چه خبر است؟ شما که پدر آن دختر هستید، آیا می‌توانید ادعا کنید که پیرو پدر فاطمه علیها السلام هستید؟ این طوری نمی‌شود؛ ما باید به حال خودمان فکری بکنیم.^{۶۳}

ضمائم

ضمیمه شماره ۱

بی توجهی روزافزون به کودکان در آمریکا^{۶۴}

مؤسسه کارنگی^{۶۵}

امروزه ما در سراسر آمریکا، شاهد بروز علامت يك بحران خاموش هستیم.

بچه‌های زیر سه سال و خانواده‌هایشان با مشکلات زیادی روبرو هستند و این وضعیت اسفناک هر روز وخیم‌تر می‌شود. در این شرایط، علاوه بر شنیده شدن سر و صدا و شیون کودکان، شاهد ناتوانی والدین در تأمین شرایط لازم جهت مراقبت‌های بهداشتی و اجتماعی فرزندان‌شان و شکایت‌های مداوم این پدران و مادران از وضعیت موجود هستیم. البته فرزندان خردسال خبر ساز نیستند.

^{۶۲} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در خطبه نماز جمعه، ۷/۹/۵۹، (آئینه زن، ص ۱۰۹).

^{۶۳} (۱). بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با مداحان اهل بیت علیهم السلام به مناسبت تولد حضرت زهرا علیها السلام، ۵/۱۰/۷۰، (آئینه زن، ص ۹۰).

^{۶۴} (۱). برگرفته از ماهنامه سیاحت غرب، شماره ۳۱، ص ۸۷-۷۸.

^{۶۵} (۲). Carnegie corporation.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

جرمی مرتکب نمی‌شوند، از مواد مخدر و روانگردان استفاده نمی‌کنند و از مدارس اخراج نمی‌شوند. در جامعه امروز، ما به نیازهای تربیتی و اقتصادی والدین برای رشد مناسب فرزندانشان و خواسته‌های تحقق نیافته آنان توجهی نمی‌کنیم.

سیاست‌گذاران ما نیز به ندرت در این مورد اقدامی نموده‌اند و بدین ترتیب، مشکلات مربوط به بچه‌های خردسال ما و والدین آن‌ها همچنان به عنوان يك «بحران خاموش» تداوم می‌یابد.

يك بار دیگر شرایط فرزندان خردسال و خانواده‌های آنها را به خاطر بیاورید. در سال ۱۹۹۳ میلادی، «گروه کاری ملی اهداف آموزشی آمریکا» گزارش داد که تقریباً نیمی از نوزادان و کودکان نوپای ایالات متحده، زندگی خود را با يك معضل جدید آغاز می‌نمایند و از حمایت لازم جهت رشد و بالیدن برخوردار نیستند. در مجموع، تعداد زیادی از فرزندان کمتر از ۳ سال جامعه امروز ما، با يك یا چند عامل مخاطره‌آمیز زیر روبرو هستند:

الف) فقدان مراقبت‌های کافی از سوی والدین: تقریباً يك چهارم زنان باردار آمریکایی که اکثر آنها نوجوان هستند، از مراقبت‌های محدود و یا فقدان این مراقبت‌ها رنج می‌برند. بسیاری از این حاملگی‌ها ناخواسته است. ایالات متحده یکی از بالاترین نرخ بارداری‌های ناخواسته را در میان کشورهای صنعتی دنیا دارد. ریسک تولد يك نوزاد با وزن پایین و مشکلات عقلانی، رفتاری و یا فیزیکی، در هنگامی که حاملگی با برنامه از پیش تعیین شده همراه نباشد و یا مادر و فرزند از مراقبت‌های کافی برخوردار نگردند، بسیار زیادتر خواهد بود.

ب) والدین جدا از هم: طلاق‌های بیشتر، خانواده‌های تک والدینی افزون‌تر و حمایت‌های کمتر خانواده و جامعه، والدین را در هنگام تربیت فرزندان خود با احساس تنهایی بیشتر روبرو نموده است.

ج) مراقبت‌های اندک از کودکان: بیش از نیمی از کل مادران آمریکایی، در سال اول تولد کودک خود به محل کار خویش باز می‌گردند. بسیاری از نوزادان و کودکان نوپای این مادران، ۳۵ ساعت و یا بیشتر از این زمان را در هر هفته، در مراکز فاقد امکانات لازم جهت نگهداری کودک می‌گذرانند.

د) فقر: يك چهارم خانواده‌هایی که کودکی کمتر از ۳ سال دارند، در فقر زندگی می‌کنند. اکثریت این خانواده‌ها، تک والدینی بوده که معمولاً این سرپرست، مادر خانواده است. اغلب این خانواده‌ها در منازل و مراکزی غیر ایمن زندگی می‌نمایند و دسترسی اندکی به مراکز مناسب نگهداری کودک، خدمات بهداشتی و یا برنامه‌های حمایت از خانواده‌ها دارند.

ه) توجه ناکافی به فرزندان: فقط نیمی از نوزادان و کودکان آمریکایی به صورت منظم از قصه‌گویی والدین بهره می‌برند و بسیاری از والدین به رشد فکری فرزندانشان توجه کافی مبذول نمی‌نمایند. معلمان گزارش داده‌اند که از هر ۳ کودک کودکستانی، يك نفر در هنگام ورود به کودکستان، فاقد توانایی‌های لازم جهت یادگیری بوده است. این موارد، به بحرانی که نه تنها رشد سالم فرزندان که علاوه بر آن، سرمایه‌های ملت ما را نیز تهدید می‌کند، تبدیل می‌شود.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

اهمیت حیاتی سه سال اول زندگی کودکان

سه سال ابتدایی زندگی کودکان می‌تواند به عنوان يك نقطه آغاز بسیار مهم تلقی گردد. دوره‌ای که به ویژه نیازمند حمایت‌های خانواده و والدین از طریق ساز و کارهای حمایت و پشتیبانی از کودک است. والدین و کارشناسان از سال‌ها پیش دریافته‌اند که آموزش‌های سه سال ابتدایی عمر کودک، می‌تواند تا حد زیادی ضامن موفقیت کودک در سال‌های نوجوانی و حتی جوانی باشد. بی تردید کودکانی که در سایه توجه والدین و حمایت‌های محیطی همه جانبه از آنان رشد می‌نمایند، یادگیری بهتری در مقایسه با کودکان پرورش یافته در محیط‌های غیر مناسب که از توجه مناسب والدین محروم بوده‌اند، خواهند داشت. یافته‌های علمی اخیر، این اظهار نظر را تأیید می‌نماید. با بهره‌گیری از امکانات نوین و قدرتمند آموزشی به ویژه تصویر برداری از مغز کودکان، پژوهشگران رشد مغزی آن‌ها را با جزئیات و دقت بیشتری مورد مطالعه قرار می‌دهند.

این پژوهش به پنج یافته کلیدی منتهی گردیده است که باید ضمن انتقال به والدین فرزندان، به مهیا نمودن يك محیط مناسب برای کودکان ما جهت شروع سالم زندگی خود کمک نماید:

۱. رشد مغزی صورت گرفته در دوره پیش از تولد و سال اول زندگی کودک، بسیار سریع‌تر و گسترده‌تر از آن چیزی است که ما در گذشته معتقد بودیم.
 ۲. رشد مغزی کودک وابستگی زیادی به تأثیرات محیطی دارد.
 ۳. تأثیر محیط‌های اولیه در رشد مغزی، سال‌ها باقی خواهد ماند.
 ۴. تأثیرات محیطی نه تنها در تعداد سلول‌های مغزی و تعداد ارتباطات بین آن‌ها مؤثر است بلکه بر نوع این ارتباطات نیز تأثیر می‌گذارد.
 ۵. ما شواهد پزشکی جدیدی داریم که از تأثیر منفی استرس‌های اوایل عمر کودک بر عملکرد مغز حکایت می‌کند. این ریسک‌ها نسبت به گذشته آشکارتر گردیده‌اند. يك محیط غیر مناسب می‌تواند عملکرد و رشد کلی مغزی کودکان را در معرض خطر قرار داده و کودک با ریسک زیادتری در برابر مجموعه‌ای از مشکلات جسمی، رفتاری و شناختی قرار گیرد. در پاره‌ای موارد، این تأثیرات می‌تواند غیر قابل جبران باشد؛ اما در برابر، فرصت‌های رشد مناسب کودک نیز می‌تواند چشم‌گیر باشد.
- شروعی خوب در آغاز زندگی می‌تواند به توسعه یادگیری و جلوگیری از آسیب‌های ذکر شده فوق، یاری رساند.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)
البته رشد مغزی، فقط یکی از متغیرهایی است که رشد کودکان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و در آینده، موفقیت‌های تحصیلی آنان را در مدارس تضمین می‌کند.

مجموعه‌ای از «فاکتورهای حمایتی» نظیر تغذیه مناسب و تربیت خانوادگی دلسوزانه، به کودکان جهت دستیابی به نتایج بهتر و دوری از نتایج نامناسب کمک می‌کند. پژوهشگران این فاکتورهای حمایت را در سه زیر مجموعه فراگیر تقسیم‌بندی می‌نمایند:

۱. وضعیت نوزاد و عوامل مربوط به والدین، نظیر دارا بودن ویژگی‌هایی مثل عمر و وزن مناسب نوزاد در هنگام تولد؛

۲. مراقبت‌های مناسب، شامل رشد کودک در خانواده‌ای با حضور یک یا دو فرد بزرگسال قابل اعتماد در تربیت فرزند که به رشد و تربیت مناسب فرزند کمک خواهد نمود.

۳. حمایت‌های اجماعی نظیر زندگی در جامعه‌ای ایمن و پشتیبان شهروندان خود؛

مجموعه این عوامل بر جهت‌دهی رشد کودکان مؤثر خواهند بود که در کنار سایر عوامل نظیر سطح درآمد خانواده، روابط درون خانواده و تغذیه مناسب والدین و کودک، به ایجاد شرایط مناسب برای رشد فکری و جسمی فرزندان کمک می‌نماید.

بروز تغییرات چشم‌گیر در خانواده‌های آمریکایی

در دهه‌های اخیر، آمریکا تغییرات چشم‌گیری را تجربه نموده که به ایجاد یک بحران خاموش در میان خانواده‌های دارای نوزاد و کودک منجر شده است.

دو عاملی که معمولاً در تبیین دلایل ایجاد این بحران ذکر می‌گردد، تغییر ارزش‌ها و همچنین نقش فشارهای فزاینده اقتصادی بر خانواده‌های آمریکایی است.

والدین به صورت فزاینده‌ای فشارهای دوگانه ناشی از کار و زندگی خانوادگی را احساس می‌نمایند. چهار روند کلیدی زیر باعث ایجاد این فشارها در زندگی خانواده‌های آمریکایی است:

۱. مادران شاغل؛ والدین دریافته‌اند که باید زمان بیشتری را به کسب درآمد جهت تأمین هزینه‌های زندگی اختصاص دهند، لذا زمان کمتری را در مقایسه با والدین نسل گذشته خود وقف فرزندان خویش می‌نمایند. این تغییر عمدتاً به دلیل نیازهای اقتصادی خانواده که باعث اشتغال مادران می‌شود، به وجود آمده است. در دهه ۷۰ میلادی، مادران کمتری در خارج از خانه کار می‌کردند، اما اینکه نیمی از این مادران شاغلند. بسیاری از والدین گزارش نموده‌اند که به دلیل کاهش زمان حضور در خانواده، احساس عدم آسایش می‌نمایند و این عدم حضور کافی، به ناتوانی در انجام کامل وظایف والدین منجر شده است.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

این کمبود زمان، استرس زیادی را بر مادران تحمیل نموده است چرا که آنها معمولاً «شیفت دوم» کاری خود را در خانه و جهت انجام کارهای منزل و مراقبت از فرزندان اختصاص می‌دهند.

مشکلات ناشی از تعداد زیاد مادران شاغل که در محیطهای کاری فاقد توجه به خانواده به کار اشتغال دارند و مراکز نگهداری از کودکان این مادران که از کیفیت پایینی برخوردار است، می‌تواند به عنوان یک نگرانی مطرح گردد. در واقع، در دو مطالعه گسترده و چند جانبه چنین نتیجه گرفته شد که وضعیت نگهداری و رشد کودکان در اکثر خانه‌ها و مراکز نگهداری از کودکان آمریکایی، از کیفیت پایینی برخوردار است که بر رشد کودکان و نوزادان تأثیر سویی به جا می‌گذارد. همچنین فقدان کیفیت لازم در این مراکز، نه تنها بر رشد فرزندان مؤثر است، بلکه به ایجاد دغدغه‌های ذهنی و دلواپسی در والدین به ویژه مادران منجر می‌گردد.

۲. افزایش تعداد خانواده‌های تک‌والدینی؛ هیچ تغییری در میان خانواده‌های آمریکایی نمی‌تواند به اندازه نرخ فزاینده تعداد خانواده‌های تک‌والدینی، ایجاد نگرانی کند. از سال ۱۹۵۰ میلادی، درصد فرزندان که در خانواده‌هایی این چنین زندگی می‌کنند، سه برابر شده است. این افزایش سه برابر را می‌توان به دو عامل افزایش نرخ طلاق و همچنین ده برابر شدن تعداد فرزندان متولد شده در خارج از حریم ازدواج نسبت داد. امروزه از هر ۴ کودک در ایالات متحده، یک کودک در خانواده‌ای تک‌والدی زندگی می‌کند.

بسیاری از خانواده‌های تک‌والدینی به دلیل بروز حاملگی‌های دوران نوجوانی به وجود آمده‌اند. در آمریکا همه ساله بیش از یک میلیون دختر آمریکایی نوجوان، حامله می‌گردند که نیمی از این بارداری‌ها به تولد فرزند منتهی می‌گردد.

بحران خاموش از نگاه آمار

گزارشهای آماری نشان می‌دهد از مجموع ۱۲ میلیون کودک آمریکایی کمتر از ۳ سال، تعداد مبهوت کننده‌ای از آنان به وسیله یک یا چند عامل مشکل‌ساز در مسیر سلامتی و بهداشت و رشد خود، آسیب می‌بینند.

در ادامه به آمار تغییرات در ساختار خانواده‌ها اشاره می‌شود:

- در سال ۱۹۶۰ میلادی، ۵٪ کل تولدهای ایالات متحده به مادران ازدواج نکرده تعلق داشت. در سال ۱۹۸۸ این رقم به ۲۶٪ رسید.

- همه ساله یک میلیون دختر نوجوان حامله می‌شوند.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

- نرخ طلاق در حال فزون است. در سال ۱۹۶۰ میلادی، کمتر از ۱٪ فرزندان در هر سال، شاهد جدایی والدین خود بودند. در سال ۱۹۸۶ میلادی، این نرخ ۲ برابر شد و در سال ۱۹۹۳ میلادی، نیمی از کل کودکان شاهد طلاق والدین خود بوده و به طور میانگین، ۵ سال از دوران کودکی و نوجوانی خود را در خانواده‌ای تک‌والدینی می‌گذرانند.
- همچنین از هر ۳ قربانی رفتارهای خشونت بار فیزیکی، یک نفر کودک بوده است.

هزینه‌های ناشی از غفلت از کودکان چیست؟

- همه ساله، مالیات‌دهندگان آمریکایی مجبورند هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم بیشتری در جهت درمان به نسبت پیشگیری بپردازند.
- در طول دوره شش ساله (سال‌های ۱۹۹۰- / ۱۹۸۵ میلادی) هزینه‌های مربوط به بباداری دختران نوجوان آمریکایی ۱۲۰ میلیارد دلار بوده است. اگر این دختران پس از ۲۰ سالگی حامله می‌شدند، ۴۸ میلیارد دلار صرفه‌جویی می‌گردید.
- ۴۶٪ نوجوانان دختر دارای فرزند، به مدت ۴ سال تحت پوشش خدمات رفاهی و کمک‌های دولتی قرار می‌گیرند. همچنین ۷۳٪ دخترانی که بدون ازدواج دارای فرزند شده‌اند، از این حمایت‌ها بهره‌مند می‌گردند.
- در سال ۱۹۹۱ میلادی، هزینه‌های فدرال و ایالتی هزینه‌های مربوط به کمک‌های دولتی به خانواده‌ها، ۲۰ میلیارد دلار بوده است.
- در سال ۱۹۹۱ میلادی، هزینه‌های سالانه تخمین زده شده جهت درمان سندروم‌های ناشی از مصرف الکل توسط مادران در دوران جنینی، ۶ / ۷۴ میلیون دلار بود.

منبع: WWW.carnegie.org

ضمیمه شماره ۲

خانواده در بحران^{۶۶}

گفتگو با دکتر جیمز سی دابسون^{۶۷}

^{۶۶} (۱). برگرفته از ماهنامه سیاحت غرب، شماره ۳۰، ص ۶۶- / ۵۹ با تلخیص.

^{۶۷} (۲) Dr. James C. Dobson.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان موضوع: زن و خانواده (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

مدتهاست که خانواده‌های سنتی در بحران‌هایی جدی قرار گرفته‌اند و آمار مربوط به سرشماری اخیر آمریکا نشان داد که اوضاع خانواده‌ها تا چه حد نگران‌کننده است. این نتایج هشدار دهنده نشان می‌دهد، خانواده‌های که با سرپرستی زوج‌های ازدواج نکرده (این افراد معمولاً بدون پیوند ازدواج، با هم زندگی می‌کنند)، اداره می‌شود، رشدی ۷۲ درصدی در دهه اخیر یافته است.

همچنین تعداد خانواده‌هایی که به وسیله یک مادر مجرد و یا پدر مجرد اداره می‌شود، با رشد‌های ۲۵ و ۶۲٪ روبرو است و برای اولین بار تعداد خانواده‌های هسته‌ای مرسوم، به کمتر از ۲۵٪ کل خانوارها کاهش یافته است. امروزه ۳۳٪ نوزادان به مادران ازدواج نکرده تعلق دارند، در حالی که آمار مشابه در سال ۱۹۴۰ میلادی فقط ۳/۸ درصد بود. سایر پژوهش‌ها نشان می‌دهند که همخانگی یک زن و یک مرد (بدون ازدواج رسمی) در دوره‌ای ۳۸ ساله، از

۱۹۹۸-۱۹۶۰ میلادی، رشدی ۱۰۰۰ درصدی داشته است. همچنین تعداد خانواده‌های مربوط به همجنس‌بازان سر به فلک گذاشته است. از دیگر سو، ما با رشد فزاینده تعداد زنان ازدواج نکرده در دهه‌های سوم و چهارم زندگی آنها روبرو هستیم که تمایل دارند فرزندان خود را به تنهایی به دنیا آورده و تربیت نمایند. در این مصاحبه، با دکتر جیمز سی دابسون در مورد تعامل با این رفتارهای جدید و آنچه که ما می‌توانیم و باید انجام دهیم تا این روند را وارونه نماییم، گفتگو شده است.

به نظر شما خانواده در دین‌داری کودکان چه نقشی دارد؟

خانواده سنتی، مؤثرترین ابزاری است که تاکنون جهت گسترش تعالیم دینی به وجود آمده است. اکثریت گسترده‌ای از مؤمنین، در کودکی متدین شده‌اند و این انتخاب دین، تحت تأثیر والدین آنان صورت گرفته است. با نابودی این نهاد، به هر ترتیب، ایمان و اعتقاد نسل‌ها به دیانت به مخاطره می‌افتد.

این اتفاقی است که هم اکنون در اروپای غربی و سایر کشورهای فاقد دین، روی داده است. یکی از پژوهشگران افکار عمومی به نام جورج بارنا معتقد است که اگر یک دختر یا پسر تا ۱۴ سالگی با دین مسیح آشنا نگردد، تنها ۴٪ احتمال دارد که در سنین ۱۴ تا ۱۸ سالگی به مسیحیت ایمان آورد و به همین ترتیب، احتمال گرایش این فرد در بقیه عمر به آیین حضرت مسیح، تنها ۶٪ است. این آمار یک واقعیت غیر قابل تردید را نشان می‌دهد؛ خانواده‌ها برای تبلیغ و گسترش مذهب، نقشی حیاتی دارند.

ما نمی‌توانیم این واقعیت را رد کنیم که خانواده‌های سنتی دارای پدر و مادر، سالم‌ترین محیط برای کودکان هستند و این خانواده‌های سالم، مستقیماً ما را به سوی جامعه‌ای پایدار رهنمون می‌نمایند.

اگر شما بخواهید به یک عامل که بیشترین آسیب را به نسبت سایر عوامل بر خانواده‌ها وارد نموده، اشاره کنید، چه موردی را انتخاب می‌کنید؟

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار) به نظر من مهم‌ترین عامل، شرایط جهانی و فراگیری که از فشارهای زندگی و خستگی‌های ناشی از آن به وجود می‌آید، است. شرایطی که اعضای خانواده را خسته و درمانده و منزجر نموده است. بسیاری از فرزندان خانواده‌های امروزی تقریباً هیچ پولی جهت هزینه نمودن برای ازدواج و تشکیل زندگی ندارند.

۵۹٪ پسران و دختران جامعه امروز ما، هر روز عصر در حالی به خانه‌هایشان می‌رسند که هیچ کس در منزل نیست. در این شرایط هر اتفاقی ممکن است روی دهد. بسیاری از فرزندان ما در دام دنیایی آشفته افتاده‌اند که به صورتی مداوم آن‌ها را تحت فشار قرار می‌دهد.

من معتقدم که خانواده‌هایی با والدین شاغل در زمان رشد کودک، سطحی از استرس را در میان افراد به وجود می‌آورد که باعث از هم گسیختگی روابط انسان‌ها خواهد شد. در نتیجه این شرایط، اغلب کودکان در بقیه سال‌های عمر، از آنچه به دنبال آن هستند، محروم می‌گردند.

اگر يك بازگشت همه جانبه از این سبك زندگی در قالب يك نهضت جهانی به وجود آید، نتایج شگفت‌انگیزی برای خانواده‌ها به دنبال خواهد داشت که کاهش نرخ طلاق و تعادل در خانواده، از آثار مفید آن خواهد بود.

همچنین دستیابی به شرایط مورد انتظار کودکان و رفاه بیشتر و ده‌ها دستاورد دیگر را می‌توان انتظار داشت.

ما تاکنون گامی جهت دستیابی به این اهداف برنداشته‌ایم، اما من امیدوارم که بخش عظیمی از مردم، از کابوس مربوط به این در و آن در زدن‌های شدید رهایی یافته و بگویند: «راه کنونی زندگی ما احمقانه است. باید راه بهتری برای تربیت کودکان وجود داشته باشد و برای تغییر شرایط کنونی زندگی، نیازمند کمی فداکاری هستیم».

منبع: www.fotf.ca/familyfacts

ضمیمه شماره ۳

تأثیر تغییرات ساختاری دهه‌های ۶۰ و ۷۰ بر ساختار خانواده در آمریکا^{۶۸}

مگان ویلیامسن^{۶۹}

دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ با تغییراتی اساسی در ساختار خانواده در ایالات متحده همراه بود. در این زمان، زنان هر روز بیش از پیش، نقش سنتی خود را در خانواده به عنوان زن خانه دار رها کردند و بدون وجود ضرورت‌های اقتصادی به نیروی کار

^{۶۸} (۱). برگرفته از ماهنامه سیاحت غرب، شماره ۱۷، ص ۵۹- / ۵۱ با تلخیص.

^{۶۹} (۲). Megan Williamson، نویسنده، جامعه‌شناس و محقق مسائل اجتماعی.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان موضوع: زن و خانواده (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

مزدبگیر تبدیل شدند. آنان بسیاری از بازار کارهایی را که پیش از آن فقط برای مردان بود، در برابر خود گشوده دیدند و از این فرصت استفاده کردند. هم زمان با افزایش مشارکت زنان به عنوان نیروی کار، نرخ باروری با کاهش جدی روبرو شد و نرخ طلاق در میان جمعیت ایالات متحده افزایش یافت.

این دستاوردهای خاص دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، آثار فراوانی بر ساختار خانواده در ایالات متحده داشت. چون به طور سنتی زنان اولین تربیت‌کنندگان و مراقبان در خانواده بودند و مردان تنها کسانی بودند که با کار خارج از خانه، هزینه‌های زندگی را تأمین می‌کردند. ورود تعداد بسیار زیادی از زنان به بازار کار در دو دهه مذکور، به طرز شگفت‌انگیزی، نحوه کارکرد خانواده را به عنوان یک واحد و کل تغییر داد. از این رو، پدران و فرزندان باید برای جبران غیبت طولانی نیمه وقت و یا کامل مادر، در طول هفته نقش‌های خود را تغییر می‌دادند. علی‌رغم این که بسیاری از زنان بدون وجود ضرورت اقتصادی وارد بازار کار شدند، اما موج اشتغال زنان دلایل دیگری هم داشت. یکی از دلایل اصلی این بود که در میان همه نژادها و جنسیت‌های مختلف، خصوصاً زنان، حمایت از نقش سنتی زنان در خانواده کاهش یافته بود. تضعیف پشتیبانی از این اعتقاد که اشتغال مادر برای کودکان و روابط مادر و فرزند مضر است، باعث شد که بخشی از فشار وارد آمده بر زنان به عنوان تنها بزرگ‌کننده فرزندان برداشته شود و همچنین باعث شد که زنان احساس کنند، می‌توانند هم وارد بازار کار شوند و هم مادران خوبی باقی بمانند. این تغییرات متناسب با رویکردهای فمینیستی، در میان بسیاری از گروه‌های مردم در ایالات متحده رخ داد و باعث بسیاری از تغییرات در ساختار خانواده شد.

تغییرات در نظام تربیت کودک

در طول دهه ۱۹۸۰، ظهور روزافزون خانواده‌های تک‌والدی تغییراتی اساسی در شیوه‌ها و فعالیت‌های نگهداری و مراقبت از کودک ایجاد کرد. دهه ۱۹۸۰، شاهد کاهش قابل توجه حضور والدین طبیعی کودکان در خانه و در نتیجه، رشد صنعتی نگهداری از کودکان بود. علت این تغییرات در فضای خانواده، افزایش جدایی و طلاق، افزایش اشتغال مادران و کاهش سریع نرخ باروری بود. با در نظر گرفتن این سه عامل، برای بسیاری از والدین، پیدا کردن مراقب مناسب برای کودکان، امری بسیار مهم بود، تا کاری که خود آنها توان انجام آن را ندارند انجام دهد. بیشتر والدینی که توان اقتصادی انجام این کار را داشتند، فرزندان خود را به تأسیسات نگهداری از کودکان در خارج و یا خدمتکاران تمام وقت داخل خانه سپردند. به هر حال، همه والدین توان اقتصادی انجام چنین کاری را نداشتند، خصوصاً مادران تنهایی که سرپرستی خانواده به عهده ایشان بود. اغلب این مادران، فاقد فامیل و آشنایی که مراقبت از کودکان را بر عهده گیرد بودند، بنابراین آنها مراقبت از کودکان خود را به فرزند بزرگ‌تر سپردند و یا کودکان را در خانه تنها رها کردند و بچه‌ها معمولاً از هنگام تعطیلی مدارس تا پایان کار مادر، در خانه تنها به سر بردند. این طبقه از کودکان را اکنون با عنوان «کودکان درهای قفل شده»؛ بچه‌هایی که روزانه چندین ساعت در خانه به تنهایی به سر می‌برند و هیچ بزرگ‌تری بر آنها نظارت ندارد، می‌شناسند.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)
این تغییرات اساسی در نحوه تربیت اولاد، آثار اجتماعی فراوانی بر رویکردهای آتی ایالات متحده- با توجه به تربیت کودکان نسل‌های آتی- دارد.

اغلب به خاطر مشکلات اقتصادی و یا حتی صرفاً کمبود وقت بزرگسالان، کودکان به دیگران سپرده می‌شوند که بخشی از آن به مدرسه و بخش دیگر به تأسیسات مراقبت از کودکان واگذار می‌شود.

این روند، به کاهش حس اجتماعی و افزایش روحیه فردگرایی در ایالات متحده مرتبط است.

منبع: www.Lclak.edu

ضمیمه شماره ۴

افول ازدواج در جوامع صنعتی^{۲۰}

گفتگو با دیوید اچ اولسون^{۲۱}

از دیدگاه شما، وضعیت و جایگاه ازدواج در جامعه آمریکا چگونه است؟

به عقیده من، ازدواج در جامعه آمریکا در نوعی مخمصه به سر می‌برد.

زوج‌ها می‌خواهند رابطه خوبی با هم داشته باشند، اما واقعاً نمی‌دانند که چگونه به چنین خواسته‌ای برسند. به واسطه پذیرش مقوله‌ای جدید از زندگی یعنی «هم‌خانگی بدون ازدواج» بسیاری از مردم می‌گویند که قصد ازدواج نداریم و یا می‌خواهیم ازدواج خود را به تأخیر بیندازیم و یا اگر مطلقه باشند، می‌گویند که احتمالاً دیگر تن به ازدواج نخواهیم داد. ظاهراً مردم خواهان رابطه‌ای نزدیک با یکدیگرند اما از انتخاب زوج مناسب خود عاجزند. از سوی دیگر، از ایجاد هر گونه تعهدی هم برای خود گریزانند.

بی شک این مشکل تنها به ایالات متحده خلاصه نمی‌شود. آیا در دیگر نقاط جهان هم چنین شرایطی وجود دارد؟

شواهد بیانگر آن است که هر چه جوامع، صنعتی‌تر و یا به عبارت دیگر غربی‌تر می‌شوند، بر میزان طلاق در آن‌ها افزوده می‌شود. بیست سال پیش، پدیده طلاق به ندرت در ژاپن اتفاق می‌افتاد، اما هر چه به جامعه امروز ما نزدیک‌تر و شبیه‌تر شد، بر آمار این پدیده افزوده شد. پنج سال پیش، تقریباً طلاق در چین پدیده‌ای غیر محسوس بود، اما در همین مدت کوتاه، آمار

^{۲۰} (۱). برگرفته از ماهنامه سیاحت غرب، نشریه مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، شماره ۳۱، ص ۷۶-۷۲ با تلخیص.

^{۲۱} (۲) David H. Olson: استاد علوم اجتماعی در دانشگاه مینوسوتا و از جمله صاحب‌نظران حوزه خانواده در آمریکا.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)
طلاق و شکل‌گیری پدیده «هم‌خانگی بدون ازدواج» در پکن به نحو فزاینده‌ای افزایش یافته است. وقتی به جامعه چین نگاه می‌کنیم، در می‌یابیم که آنها نیز به سوی نظام سرمایه‌سالاری غرب پیش می‌روند.

بی شک از جمله بزرگ‌ترین رویدادها در قرن اخیر، دو جنگ جهانی بوده است. آیا این دو رویداد تأثیر خاصی بر تضعیف ازدواج و گسترش طلاق داشته است؟

یقیناً؛ به عقیده من بیشترین رشد طلاق، پس از جنگ جهانی دوم روی داد. بسیاری از زنان در شرایط جدید پس از جنگ به کار کردن روی آوردند.

پس از ساعات کار و بازگشت همسرانشان به منزل، روابط گذشته جای خود را به روابطی سست و متزلزل داد. در چنین شرایطی، بسیاری دیگر از زنان با امید یافتن زوج مناسب‌تر دست به طلاق زدند. در جامعه امروز، شرایط متفاوتی از آن زمان را شاهدیم. آن چه بیش از همه چیز جامعه را به سوی طلاق هدایت می‌کند، استرس و شتاب زدگی در زندگی جدید است. همه چیز در این زندگی به قدرت شتاب گرفته که شتاب و سرعت در کارها، به نیاز یکایک افراد جامعه تبدیل شده است. مردم باید با یکدیگر مبارزه نمایند تا وقتی برای تنهایی و خلوت بیابند و به عبارت دیگر، خلوتی بدون دردسر داشته باشند.

آیا به عقیده شما، ازدواج یک رسم یا عرف الهی است؟

زمانی که به کتاب مقدس رجوع می‌کنیم، آدم و حوا را به عنوان نخستین

زوج می‌بینیم. نکته جالب آنکه، حیات با یک زوج شروع شده نه مثلاً با هفت زوج. در سراسر کتاب مقدس شاهد مباحثی در مورد زوجها هستیم و زندگی زن و مرد در قالب یک زوج در تمام طول تاریخ وجود داشته است.

امروزه بسیاری از افراد در ارتباط با مقوله «هم‌خانگی بدون ازدواج» مشکلی احساس نمی‌کنند، حال چرا شما صرفاً تأکید بر خود ازدواج دارید. آیا شما ازدواج را نسبت به این نوع زندگی مقدم می‌دانید؟

نکته قابل توجه در این باره آنکه، حتی کسانی که مدت‌ها این نوع زندگی را تجربه کرده‌اند و سپس با یکدیگر ازدواج می‌کنند، معترفند که روابط آن‌ها پس از ازدواج، متفاوت از قبل بوده است. بله، متفاوت است؛ چرا که انتظارات و خواسته‌های از یکدیگر در زندگی زناشویی، متفاوت با هر شکل و حالت دیگر است. متأسفانه حدود بیست سال پیش بود که زوجین علیه نظام ارزشی والدین و جامعه‌شان دست به اعتراضاتی گسترده زدند، اما نتیجه چه شد؟ آیا جز به تجویزی برای این نوع زندگی جدید یعنی هم‌خانگی بدون ازدواج در جامعه انجامید؟ امروزه دیگر در جوامع مدرن، مردم نشانه‌ای از زندگی پدران و مادرانشان و یا اثری از نقش مذهب نمی‌بینند و از این رو نیازی به تداوم زندگی مشترك خود هم احساس نمی‌کنند. بخش دیگری از مسائل ازدواج به روابط جنسی باز می‌گردد. شرایط امروز به نحوی است که دیگر افراد نیازی به چنین انتظاری در زندگی

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)
مشترک ندارند و می‌توانند خود را به سهولت در جامعه ارضا نمایند و از این رو با ارضای خود خارج از زندگی مشترک، تعهدی نسبت به مقوله ازدواج هم ندارند. اساساً بی‌قید و بندی جنسی و عرف شدن هم خانگی بدون ازدواج، مردم را بسیار منفعت‌جو و بی‌توجه به ارزش‌های روابط خانوادگی ساخته است.

تأثیر شکل‌گیری چنین شرایطی بر ثبات خانواده‌ها و تربیت فرزندان چیست؟

به عقیده من، این‌گونه روابط کماکان بی‌ثبات خواهد ماند حتی اگر این دو زوج هم خانه، صاحب فرزند هم شوند، تفاوت چندانی نخواهد داشت.

آنچه که ازدواج مرسوم به خانواده‌ها اعطا می‌کند، ثبات در روابط و اشتیاقی است که زن و مرد را در همه حال با یکدیگر همراه می‌سازد. مشکل دیگر این نوع ازدواج آن است که تعدادی از این زوج‌ها، در سال‌های متممادی با زوج‌های متفاوتی هم خانه شده‌اند و پیش خود می‌گویند که اگر این یکی هم خوب نبود، فرد دیگری را انتخاب می‌کنم و این عین ذهنیت یک مشتری در بازار است که اگر این جنس خوب نبود، جنس دیگری می‌خرم.

از منظری دیگر باید بدانیم که فرزندان در هر خانواده‌ای نیازمند و خواهان ثبات و آرامش هستند، اما با افول ازدواج ما شاهد مشکلات اجتماعی متعددی می‌شویم.

حال با چنین چشم اندازی، پیش‌بینی شما از یک دهه دیگر چیست؟

واضح است که کودکان ما با مشکلات بیشتری همراه خواهند بود و به طور طبیعی، بسیاری افراد ازدواج را به تأخیر خواهند انداخت. بسیاری می‌گویند که نمی‌خواهیم همانند والدین خود یا دوستان والدین و یا اقوام خود طلاق را تجربه کنیم و بهتر است که بگوییم، اصلاً نمی‌دانند که چه می‌کنند.

دیگر جامعه الگوی مناسبی برای آنها ندارد که بخواهند از آن پیروی کنند.

عده‌ای از صاحب نظران، امروزه «پایان ازدواج» را پیش‌بینی می‌کنند. آیا شما هم با این دیدگاه موافقید؟

در این باره شاهد فشارهای شدیدی از سوی رسانه‌ها و جامعه هستیم.

امیدوارم که ازدواج در این‌گونه جوامع تداوم یابد؛ اگر چه با مشاهده چنین شرایطی، به این امیدواری خیلی خوشبین نیستم. ما یعنی جامعه غرب، به جامعه‌ای مشتری محور در همه ابعاد تبدیل شده‌ایم و همه چیز را به چشم کالا می‌نگریم و با ازدواج هم به همین نحو برخورد می‌کنیم.

منبع: [WWW .visino .org](http://WWW.visino.org)

زنان؛ قربانی خشونت رسانه‌ها^{۷۲}

گروه مدیا اسکوپ

اداره سلامت و خدمات انسانی ایالات متحده آمریکا، خشونت را اصلی‌ترین مشکل زنان طی دهه گذشته اعلام نموده و تحقیقات جدید نیز حکایت از سیر صعودی این معضل دارد. آمارهای ارائه شده ذیل، ابعاد این مسأله را بهتر روشن می‌کند:

* خشونت درون جامعه آمریکا، بارزترین و اصلی‌ترین عامل آسیب‌رسانی به زنان آمریکایی است: رشد روز افزون تجاوز به عنف، خشونت تبه‌کاران، قتل و تصادفات، نمونه‌هایی از آنها است.

* از هر هفت زن آمریکایی، یک نفر در طول حیات مورد تجاوز واقع می‌شود.

* هر دو دقیقه، یک زن آمریکایی مورد تجاوز قرار می‌گیرد.

* هر نه ثانیه، یک زن در آمریکا صدمه جسمی و بدنی می‌بیند.

* بر اساس اطلاعات و گزارش‌های موجود، یک سوم زنان آمریکا در مقطعی از زندگی، به دست شوهر یا دوست‌پسرهایشان آسیب بدنی دیده و یا مورد سوءاستفاده جنسی قرار گرفته‌اند.

* سی درصد زنان مقتول در ایالات متحده، به دست همسر، همسران پیشین و یا دوست‌پسرهایشان کشته می‌شوند.

شاید نتوان توصیف ساده و گویایی از تناوب جنایات خشونت‌آمیز علیه زنان بیان نمود ولی آنچه مطرح است، این است که یکی از عوامل احتمالی تعیین‌کننده در این زمینه، نحوه حضور زنان در رسانه‌ها است. زنان غالباً به عنوان قربانیان خشونت و آماج تجاوزهای جنسی در رسانه‌ها مطرح شده‌اند.

محققان به این نتیجه رسیده‌اند که این گونه تصویر نمودن زنان در رسانه‌ها تأثیر (منفی) در طرز تلقی و رفتار جامعه نسبت به زنان خواهد داشت.

از آنجا که محتوای فیلم‌ها، تلویزیون، موسیقی، موسیقی‌های تلویزیونی و بازی‌های کامپیوتری، به لحاظ تصویر نمودن زنان به عنوان یک وسیله ارضای غریزه جنسی، نمایش خشونت و نیز روابط جنسی توأم با خشونت، باعث خفت زنان شده است، همواره مورد انتقاد و سرزنش بوده‌اند.

^{۷۲} (۱). برگرفته از ماهنامه سیاحت غرب، شماره ۱۷، ص ۶۱-۶۰

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

تحقیقات علمی چهل و چند ساله محققان، آن‌ها را به این نتیجه رسانده است که خشونت‌های نمایش داده شده در رسانه‌ها، در شکل‌گیری واکنش‌ها و رفتارهای خشونت‌آمیز، دخالت مستقیم داشته است. شواهد بسیاری در دست است که تلقی منفی از زنان در نمایش‌های (رسانه‌ای)، بر زندگی روزمره آنها سایه می‌افکند.

تحقیقات صورت گرفته بر روی خشونت‌های به نمایش درآمده بر پرده سینما یا صفحه تلویزیون، نشان داده است که بعد از دیدن دو فیلم از فیلم‌هایی که دارای مضامین خشن و تحقیرآمیز جنسی است، احساسات عاطفی فرد کور می‌شود. همچنین مطالعات صورت گرفته نشان داده است، مردانی که شاهد صحنه‌های خشن و توهین‌آمیز جنبه‌های جنسی زنان بوده‌اند، نسبت به این قربانیان خشونت، بسیار کمتر عواطف خود را ظاهر می‌سازند.

ضمیمه شماره ۶

افتخار مادر بودن

جسیکا اندرسون^{۷۳}

رزی درپوتر، نماد زن جوانی است که در تصویری که از وی توسط هاوارد میلر کشیده شده است، آستین‌هایش را بالا زده و الهام بخش بسیاری از زنان آمریکایی در دهه ۱۹۴۰ جهت رها ساختن حوزه سنتی خانه‌هایشان بوده است.

آنان تصدی سمت‌ها، مناصب و حرفه‌هایی را به عهده گرفتند که پیشتر متعلق به مردانی بود که در جنگ جهانی دوم به خدمت زیر پرچم فراخوانده می‌شدند یا داوطلبانه به جبهه‌های جنگ می‌شتافتند. به نظر می‌رسد که شعار رزی مبنی بر «ما می‌توانیم آن را انجام دهیم» روح، جان و رؤیای بسیاری از زنان را چنان تسخیر کرد که آنان وارد بازار کار شدند و گسترش ناگهانی فرصت‌های شغلی را تجربه کردند.

از آن هنگام تاکنون، زنان هم از نظر آموزشی و هم از نظر حرفه‌ای و شغلی گام‌های بلندی برداشته‌اند و امروزه، فرصت‌های کاری در دسترس آنان بی نظیر است. اکنون زنان نسبت به هم‌تایان مردشان، درجات کارشناسی و کارشناسی ارشد بیشتری دریافت می‌کنند و تقریباً نیمی از درجات دکترا و شغلی به آنها اعطا می‌گردد. با وجود این که منافع و دستاوردها مثبت هستند، اما مایه تأسف است که تأکید بر «قدرت دختر» و فرهنگ ستایش‌کننده حرفه و شغل، تداوم بخش اسطوره‌هایی شده که باعث شده است تا شمار زیادی از زنان، از ارزش و فضیلت پذیرفتن نقش دیگر (مادر) غافل شوند.

^{۷۳} (۱) Jessica Anderson. پزشک زنان.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)
اسطوره اول: فقط زنان بی سواد در خانه می مانند تا بچه ها را بزرگ کنند.

مطالعه ای که از سوی مرکز ورك- لایف پالیسی صورت گرفت نشان داد که تقریباً ۴۰٪ از زنان در برخی از مقاطع زندگی حرفه ای خود، معمولاً به خاطر پرورش بچه ها از شغل خود کناره می گیرند. نیویورک تایمز این روند را «انقلاب انصراف از شغل» می نامد. بسیاری از آنهایی که از حرفه خود کناره گیری می کنند، بسیار فرهیخته و موفق هستند. پژوهشی درباره دانش آموختگان زن از دو دانشگاه معتبر و صاحب نام نشان داد که ۵۷٪ از دانشجویان زن در سال ۱۹۸۱ دانشگاه استنفورد، کار را رها کردند و فقط ۳۸٪ از دانش آموزان دانشگاه تجارت هاروارد در دهه ۱۹۸۰، هنوز در مشاغل تمام وقت به سر می برند.

دکتر جانس شاو کروز، عضو ارشد پژوهشگران مؤسسه Beverly Lahaye که مربوط به زنان آمریکا است، اظهار داشته است که این یافته ها بازتاب روندی رو به افزایش در میان زنان و در سالهایی است که آنها بچه دار می شوند. «زنان هر چه بیشتر پی می برند که زندگی که در آن شغل همه چیز است، پس از مدتی رضایت بخش یا ارضاکنده نیست. آنان همچنین می فهمند، هنگامی که پای بچه های آنان به میان می آید، هیچ کس نمی تواند جای مادر را بگیرد.»

اسطوره دوم: ماندن در خانه برای بزرگ کردن بچه ها، برابر است با خودکشی شغلی

استراحت موقت شغلی در يك کار تمام وقت، به این معنی نیست که يك زن بایستی به کلی دست از کارش بکشد و آرزوها و رؤیاهای خود را فراموش کند. اینترنت، جهان کاری را دگرگون ساخته است و انجام کارهای اداری را از درون خانه بیشتر امکان پذیر کرده است؛ بسیاری از زنان در مشاغل پاره وقت باقی می مانند یا در گروه کارآفرینان قرار می گیرند. چنین شرایطی به مادران فرصت سود بردن از سهولت، انعطاف پذیری و درآمد کمی که شغل را بدون این که وادار شوند هر روزه در اداره کار کنند می دهد و تحول در نیروی کار را اندکی آسانتر می کند.

ریکا هاگاین، روزنامه نگار محافظه کار و نایب رئیس بخش ارتباطات و بازاریابی بنیاد هریتیج، در گفتگو با مؤسسه Beverly Lahaye اظهار داشت: برای مدت زیادی چنین به نظر می رسید که زنان مجبورند تا از میان داشتن يك شغل و یا مادری خانه نشین بودن، یکی را برگزینند، ولی فن آوری نوین به زنان فرصت انجام هر کاری را می دهد. خود هاگلین يك زن موفق است که حرفه ای شاخص و ممتاز دارد و به طور موقت کارش را رها کرد تا يك شغل تجاری مشورتی را که خانه محور بود، در اواسط دهه ۱۹۹۰ آغاز کند و بدین وسیله کارش را با پرورش سه بچه کوچک سازگار کند.

وی امروزه علاوه بر کار کردن برای یکی از کانون های تولید اندیشه کشور که سرشناس ترین و مشهورترین گونه از این نوع مؤسسات به شمار می رود، مقالاتی می نویسد که به طور گسترده منتشر می شود؛ غالباً با افراد گوناگون در برنامه های رادیویی و تلویزیونی مصاحبه می کند؛ و به تازگی نخستین کتابش را با عنوان «هجوم به خانه» منتشر کرد.

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)

وی اظهار می‌دارد: «من زنان جوان را تشویق می‌کنم که درباره یافتن شغل مورد علاقه خود بیندیشند، ولی شغلی که به آنان اجازه و امکان مادر بودن و اولویت اول بودن بچه‌هایشان را به طور همزمان بدهد.»

اسطوره سوم: برخورداری از همه مزایا و مواهب مادری، با شاغل بودن تمام عیار نیز میسر است.

رسانه‌ها دوست دارند که به مادران شاغل جلوه بیشتری ببخشند. آنان اغلب نقش اصلی فیلم‌ها را به زنان سرشناس و کامیاب می‌دهند و آنان را به خاطر تحمل مشاغل طاقت‌فرسا و دشوار و ایجاد موازنه با پرورش بچه می‌ستایند. در حالی که رسانه‌ها تمایل دارند تا تصویری کامل و بی نقص از مادران شاد و خرسند و همچنین بچه‌های شاد و خرسند نمایش دهند، اما تلاش آنان جهت برخورداری از همه مزایا و مواهب مادر بودن و در بیرون از خانه کار کردن، شکست می‌خورد.

حقیقت این است که دارا بودن يك شغل طاقت فرسا و زندگی خانوادگی، هلاکت کننده و تنش‌زا است: ۶۰٪ از مادران شاغل در آمریکا گزارش داده‌اند که استرس و فشار روحی، بحرانی‌ترین و خطرناکترین مسأله‌ای است که آنان با آن روبرو هستند و این قابل درک است. طبیعت پُر تکاپو و پر جنب و جوش يك هفته کاری می‌تواند توضیح دهنده این امر باشد. بسیاری از زنان يك روز طولانی را در اداره به پایان می‌رسانند، سپس بچه‌هایشان را از مهد کودک برمی‌دارند، شامی دست و پا می‌کنند، بچه‌ها را جهت رفتن به جلسه درس یا تمرین ورزشی سوار تاکسی کنند و با توده‌ای از لباس‌های چرک روبرو می‌شوند، پیش از این که در رختخواب بیفتند و دوباره رقابت بی‌امان و بیرحمانه را تکرار کنند. پیامدهای منفی این برنامه آزارنده، غالباً متوجه بچه‌هاست و زمان اندکی برای کنش و واکنش یا کارهای معنی‌دار باقی می‌گذارد. کشمکش همیشگی و پیوسته میان کار و ضرورت‌های خانوادگی باعث می‌شود تا بسیاری از زنان احساس کنند که گویی آنان از دادن اولویت کامل به هر دو مورد، ناتوان و عاجز هستند.

دکتر کروز اظهار داشته است: «بی تردید، چیزی باید اولویت پیدا کند و اعضای يك خانواده بایستی با یکدیگر همکاری کنند تا مشاغل دو گانه را امکان‌پذیر کنند. آنچه به ندرت یادآوری می‌شود این است که تنها برخی انتخاب‌های شغلی میسر و شدنی هستند و گاهی اوقات، مادری و شاغل بودن نیازمند از خودگذشتگی و فداکاری چشم‌گیر و قابل ملاحظه است. ولی در پایان روز، مسأله این است که آیا يك زوج خواستار قربانی کردن رابطه‌شان یا بچه‌هایشان برای موفقیت شغلی هستند یا نه. شمار بسیار زیادی از زوج‌ها- بسیار دیر- فهمیده‌اند که آنان به هنگام اتخاذ تصمیم‌های مهم با نداشتن اولویت‌های درست، دست به این انتخاب زده‌اند. زنان خردمند و با شعور قبول دارند که آنان نمی‌توانند از همه مزایا و مواهب مادر بودن و در بیرون از خانه کارکردن برخوردار شوند؛ آنان بایستی بپذیرند که اگر از موهبت بچه برخوردارند، مهم است که برای نیازهای بچه‌ها، اولویت نخست را قائل شوند.»

پنجاه و یک نکته ناب از بیانات رهبر انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان **موضوع: زن و خانواده** (دانشگاه علوم پزشکی سبزوار) هاگلین موافق این نظر است: «به لحاظ زیست‌شناسی، دلایل بسیاری در زندگی يك زن وجود دارد. بسیاری از زنان خواستار تغییر و تحول هستند؛ ولی در عوض، زنان باید از لذت ارائه هر آنچه که هر کسی می‌تواند، برخوردار شوند. مادر بودن يك موهبت و امتیاز است.»^{۷۴}

زمانی ژاکی کندی گفته بود: «اگر شما برای پرورش بچه‌هایتان اهمیتی قائل نشوید، من نمی‌دانم که چه چیز دیگری برای شما اهمیت زیادی خواهد داشت.» در حالی که زنان آزاد و مختارند که به تحصیل و تلاش‌های کاری ادامه دهند، به همین سان مهم است که زنان برخوردی حاکی از «ما آن را انجام خواهیم داد» نسبت به پرورش بچه‌ها از خود نشان دهند؛ برخوردی که پیام رایج جامعه را نمی‌پذیرد، و در عوض، خود را متعهد به محترم شمردن کار مادری می‌کند. منبع: WWW.Cwfa.org

^{۷۴} خامنه‌ای، علی (رهبر جمهوری اسلامی ایران)، نکته‌های ناب، گزیده بیانات رهبر فرزانه انقلاب در جمع دانشجویان و دانشگاهیان، ۵ جلد، دفتر نشر معارف - قم، چاپ: هفتم، ۱۳۸۸.